

DOMOLJUB

Shata vank četrek. Cene mu se
v na leto. (Za denar) v h. z.
ameriko in druge toje države i k.
posamezne številke se prodajo
po 10 vinar sv.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“

Spis in dopisi se pošiljajo Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
formacije: Uredništvo „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1914.

Leto XXVII.

Na pragu novega leta!

Danes stopamo med naše ljudstvo in naše naročnike s prvo številko v novem letu. Bodi nam torej dovoljeno, da rečemo tudi o »Domoljubu« par važnih stvari in besed!

1. Ostanite zvesti listu vsi naročniki in vsi njegovi bralci. Danes ne more biti brez lista noben razsoden in pameten človek, najmanj pa naš kmet. List je seznanja s svetom in njegovi dogodki vam govore o napredku, ki gre naprej po vseh poljih.

»Domoljub« je tako pisan, da vam pove o vsaki stvari to, kar je za našega človeka treba vedeti. Treba je izobrazbe povsod. Veliko je ljudi, ki bi nikdar nobenega lista v roke ne vzeli, ako bi ne imeli »Domoljuba«. Koliko je že storil list za napredek naše domovine.

Povsod tudi v najbolj oddaljene kraje prihaja širit omiko in izobrazbo in jih veže v duhu z ostalim svetom.

Naša dežela je kar se tiče branja in pisanja ena prvih v Avstriji. Tukaj ima naš list veliko zaslug. Marsikdo, ki je zapustil ljudsko šolo, bi na vse pozabil, ako bi ne zahajal »Domoljuba« v njegovo hišo. Koliko več znanja je opaziti med ljudstvom po njegovi zaslugi. Koliko več zmisla za pametno gospodarstvo, politične probujenosti in kmečke zavesti, ljubezni do poštenosti, do rodne zemlje, koliko manj surovosti in pijančevanja! Splošno lahko rečemo, da je naš človek kar se tiče splošne izobrazbe in tudi zunanjega postopa visoko zrastel. V teh ozirih je naš list zelo zaslužen. Koliko izobraževalnih, političnih, gospodarskih in splošno zanimivih člankov je že »Domoljub« prinesel.

Zato pravimo, ostanite vsi zvesti »Domoljubu«.

2. Agitirajte in razširjajte »Domoljuba«! List je izmed vseh slovenskih listov najcenejši in prinaša, v primeri s prostorom, ki ga ima na razpolago, za vsakega polno zanimivega in poučnega berila. Naš cilj naj bo, v vsako krščansko hišo »Domoljuba«. Kjer je »Domoljub«, tam veje tudi pravi kršč. duh. Ravno tako je gotovo, da so vsi »Domoljubovi« naročniki in bralci najzvestejši in najzavednejši volivci in pristaši Slovenske ljudske stranke in najboljši agitatorji za vsako pametno in koristno stvar. Kier je »Domoljub« razširjen, tam je vsaka agitacija zlasti ob volitvah lahko delo. Ljudje so že vsi na jasnem in laži nasprotnih strank odletijo od njih kakor žoga.

3. Ena stvar, ki je pri nas zelo potrebna, je ta, da se naši kmetje še bolj tesno organizirajo kakor so bili dosedaj. Velika je naša armada: petdeset tisoč nas je vseh katoliških volivcev. Ali treba je, da se vlije v to veliko množico ena misel, en duh, en program. Treba je, da je vca ta armada vedno pripravljena za brambo in napad. »Domoljub« bo delal na vse načine, da se bomo vsi še bolj združili v organizaciji za naša katoliška in kmečka načela. »Domoljub« pa bo tudi glasilo in ognjišče vsega tega gibanja za domačo hišo in domače oltarje.

4. Uredništvo »Domoljuba« se zahvaljuje najiskreneje vsem sodelavnikom in jih obenem prosi njihove pomoči tudi nadalje. Ni lahko tako delo! Eni si žele več politike v listu, drugi več poučnih člankov, zopet drugi novice, novice! Četrtim niso zopet dolge povesti všeč, radi bi krajših! Peti si žele več zanimivosti in kratkočasnja v listu itd. Vsem bomo skušali ustreči z združenimi

mi močmi po razmerah in po prostoru, ki nam je na razpolago.

5. Kar zadeva vsebino lista, bomo prinašali kakor doslej obe prilogi: Kmečki dom in Našo gospodinjino. Od časa do časa bomo skušali dodati tudi tretjo prilogo v katerih bomo prinašali več splošno podučnih in zanimivih člankov iz raznih strok, zlasti tudi članke v obrambo katoliških resnic in cerkve. V uredniški mizi imamo tudi več kratkih, zanimivih povestij, ki pridejo na vrsto, ko skončamo podlistka, ki sedaj izhajata. Upamo, da bosta oba že koncem januarja skončana.

Vsem naročnikom in bralcem pa želimo srečno novo leto in jih prosimo zvestobe in zaupanja do leta tudi v leto 1914.

✠ Dr. Ignacij Žitnik.

Nedeljo zvečer smo prejeli iz sanatorija »Leoninum« žalosno vest, da je zatisnil oči dr. Ignacij Žitnik, eden najpridnejših, najboljših in najznačilnejših slovenskih publicistov, politikov in kulturnih delavcev.

Dr. Žitnik je bil rojen 24. novembra 1857 l. v Zagradcu na Dolenjskem. Po gimnazijskih študijah je stopil v ljubljansko bogoslovnico; v duhovnika je bil posvečen 7. julija 1883. Služboval je nato kot kaplan od leta 1883. — 1886. v Šent Jerneju, potem od jeseni leta 1886 do marca 1887 v Dobrničah na Dolenjskem in bil leta 1887 imenovan za stolnega vikarja v Ljubljani, kjer je ostal do leta 1892.

L. 1892 je šel v Rim študirat v Animo filozofijo. Študiral je dve leti, napravil doktorat in se vrnil nazaj v Ljubljano. V Ljubljani je bil nato imenovan v kaznilnico na Gradu za kura-

1, kjer je ostal do potresa leta 1895. Ko je to leto kaznilnica na Gradu opušča, je izstopil iz službene obveze tudi r. Žitnik in se posvetil od tega časa popolnoma političnemu delovanju.

L. 1907 je postal častni kanonik (nonsignor), leta 1910 pa stolni kanonik in konzistorialni svetnik.

Dr. Žitnik je bil bolan veliko časa. Še pred 25 leti je začel bolehati na želodčni bolezni, ki se je zadnja leta razvila v želodčnega raka in ga v lepi moči dobi, starega 56 let pahnila v zgodnji grob.

Pokojnik je ena najpopularnejših političnih osebnosti v naši domovini.

Kdo ni občudoval njegove pridnosti? Kot zastopnik državnega in deželnega zbora je bil poznan pri vseh uradih, za vsakega svojega volivca se je riral, vsako naročilo je vestno sprejel in je, če le mogoče, izpolnil. Tudi do političnih nasprotnikov je bil vedno concilianten, ustregel vsakemu in pomagel vsakemu, kjer je mogel. Letal je po Dunaju, po Ljubljani, po Trstu od rada do urada, posredoval, prosil in tako dolgo pritiskal, da je slednjič dosegel. Obračali so se nanj ne samo volenci njegovega okraja, ampak cele dežele, zlasti v vojaških zadevah. Ljudje so imeli vanj neomajno zaupanje in obival je toliko pisem od vseh strani, da je večkrat rekel, da bo treba samo a to posebnega tajnika, da bo njegova isma odpiral.

Bil je široko izobražen mož. Nabal si je veliko literaturo državnopravnih in socialno političnih knjig, katere vestno študiral in spopolnjeval svoje znanje. V spominu je imel cel arseal imen, dogodkov, števil in letnic; bral je v svojem duhu in zvlekel skraj velik material, katerega je uporabljal v svojih govorih in časnikarskih pisih.

Žitnik je stopil v politično življenje jako mlad. V deželni zbor je bil izvoljen že leta 1889. V državni zbor je bil izvoljen l. 1897.

Kot politik je bil eden tistih, ki se ajo iz konservativne dobe v novo ero. L. S. Nastopil je v Klunovi dobi kot elaven publicist in žurnalist. Okvir konservativnih načel pa je bil zanj prezek in preveč stisnjen; zato se ni mel nikoli vanj utesniti. Bil je mož modernega mišljenja, ki je temeljito pročeval reformatorične pojave krščanskega socializma. Po Klunovi smrti je ostal njegov naslednik.

Dr. Žitnik je bil kot človek odkritosrčen do skrajnosti, poznal ni nobene krivnosti, vse je povedal tako, kakor mu je na misel prišlo in s pravim imenom. Bil je zelo temperamentne narave in koleričnega značaja. Imel je zlato srce pod raskovo skorjo. Bil je silno obrega srca in odprtih rok. Po navadi je vse razdal in večkrat ni imel niti novčiča v žepu, ko je šel na Dunaj. Če l mogel ljudem preskrbeti javne podore, jim je pa dal iz svojega.

Tako je bil dr. Žitnik eden najbolj poštovanja in priznanja vrednih poli-

tikov. Njegov delokrog je bil velik in njegova pridnost vzgledna. Zmeraj je bil na delu, zmeraj zaposlen. Dr. Žitnik je kot politik in kot narodni delavec se bavil zlasti s podrobnim delom in je v tem oziru naravnost vzor ljudskega zastopnika. Pribiti moramo, da je ravno s tem neizmerno koristil ugledu S. S. S. Njegova smrt je naredila v vrstah katoliških kulturnih delavcev in politiko veliko vrzel in veliko praznoto.

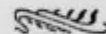
Slava dr. Žitnikovemu spominu, naš narod pa ne pozabi nikdar plemenitega moža, ki je zanj delal in tudi v delu zanj umrl.

Predsednik poslaniške zbornice o rajnem Msgr. dr. Ignaciju Žitniku. V seji poslaniške zbornice dne 29. t. m. je predsednik Sylvester izvajal: »Včeraj je po dolgem, hudem trpljenju v 7. volilnem okraju na Kranjskem izvoljeni poslanec dr. Žitnik umrl. V državnem zboru je bil od l. 1897 in je spadal med najpridnejše, najvestnejše člane zbornice. Kot zvest sin svojega ljudstva je nastopal za njegove politične pravice ravno tako goreče, kakor je pospeševal gospodarske koristi svoje domovine. V več odsekih, kakor v železniškem, obrtnem, tiskovnem in brambnem odseku je obkorožnostno deloval. Kar se ni cenilo in priznavalo samo v krogu njegovih somišljenikov. Njegove velike vrline in njegov simpatičen nastop v zvezi z njemu lastno nežnostjo in spoštovanja vredno odločnostjo mu je pridobilo, da ga je vsak cenil, ki je kdaj z njim občeval. Z odkrito žalostjo obžalujemo predčasno smrt tega plemenitega duhovnika, ki mu v naši sredi ostane trajen spomin zagotovljen. Dvignili ste se v znak sožalja s svojih sedežev

in tako pritrdili, da se znak sožalja za beleži v uradnem zapisniku.

Iz zadnjih dni dr. Žitnika. V Leonišče so pripeljali dr. Ign. Žitnika pred tremi tedni. Konstatirali so takoj, da je vsako ozdravljenje izključeno, ker je vsled krvavenja v želodcu izgubil preveč krvi. Mirno in resignirano je dr. Žitnik čakal konca. Govoril je tudi med boleznijo ves čas, toda lahno in pojemajoče, ker mu je delalo govorjenje muke. Večinoma je samo odgovarjal na vprašanja svojih obiskovalcev, več ni mogel. Na Božični dan je prejel zadnjič sv. obhajilo in od tedaj so mu moči še bolj pojemale. Pri zavesti je bil do zadnjega. V nedeljo popoldne od 4. ure naprej ni mogel več govoriti in ob pol 9. uri zvečer je umrl. Pri njegovi smrti je bila njegova sestra, ki mu je požrtvovalno ves čas stregla in več sestra redovnic.

Zapuščina dr. Žitnikova. Zapustil ni dr. Žitnik ničesar, razun nekaj knjig. Znano je o njem, kako je radodarnih rok v življenju vse razdal kadarkoli je kaj imel. Ljudem, ki so ga hodili prositi, naj napravi zanje prošnje, ni samo pisal prošenj in posredoval zanje pri vseh mogočih uradih, ampak je celo kolke iz svojega plačeval. Nekaj dni predno so ga odpeljali v Leonišče, ga je nekdo prišel na dom prositi podpore, češ, da je pogorelec. Dr. Žitnik je segel pod vzglavje in mu je vrgel na mizo denarnico z zadnjimi vinarji, ki so mu ostali. Drugemu možu, ki je prišel zadnje dni k njemu po podporo, je izročil svojo suknjo z astrahanskimi ošitki, ker mu drugega že več ni mogel dati,

Novice iz Egipta.

Aleksandrija, december 1913. Kakor kaže, bo Sredozemsko morje zopet postalo kraj, kjer se srečujejo vsa ljudstva zemlje, kakor je to že bilo več tisoč let pred in po Kristusu, dokler niso bili odkrili Amerike. V tem morju pa sta ravno Aleksandrija in Port Sald izmed najimenitnejših mest, ker ležita ravno na cesti, ki pelje iz Evrope v Azijo.

Da res vse večje države svoje oči na te kraje željno obračajo, tega je bil priča pretekli mesec november. Kar za vrstjo so bila priplula v aleksandrijsko pristanišče mnogoštevilna bojna ladjevja Francoske, Italije in Angleške.

Najpoprej je bilo prišlo francosko ladjevje; sedem največjih ladij, ki jih ima ta država in sedem malih. Vsi Francozi so bili v mestu po koncu. Francoske trgovine, hiše, šole in konzulatska poslopja so bila v zastavah. Mornarjem so napravili slovesen sprejem. Mornarjem na čast je vrstila veselica za veselico in njih ladje so obiskavali kar v procesijah. Obiskale so jih vse šole francoske, katerih je 15 vsaka s svojimi učitelji in učiteljicami. Francosko ladjevje je ostalo tukaj deset dni, potem pa se je odpeljalo proti vzhodu kazat svojo moč Grkom in Turkom.

Komaj je bilo to ladjevje odšlo, že je zopet gromenje topov naznanjalo, da prihajajo bojne ladje angleške. Ti so bili naznanili, ko so bili Francozi še tukaj, da bo njih ladj 37. In res, 22. novembra je priplulo 14 velikih bojnih ladij angleških in teh polovica to je 7, jih je bilo najnovejše, največje in najmočnejše vrste, ki jih sedaj svet ima in ki jim pravijo „drednot“ po naše „ne boj se“. Dolge so po 185 m. Ladje so prav nizke, ozke, pa zelo dolge. Vsaka ladja ima okrog 1200 mož in je torej sama zase cela vojašnica. Ena sama taka ladja stane okrog 60 milijonov kron. Na eni izmed teh velikanov je bil angleški kronprince, ki služi kot navaden oficir pri marini. Razun teh 14 velikih ladij je prišlo še 18 drugih bojnih ladij vsake vrste, ki pa se v Aleksandriji niso ustavile, temuč so šle kar naravnost v Port Said.

Te angleške ladje so pa drugi narodi (razen Angležev) bolj s strahom kakor pa z veseljem opazovali in v mestu ni bilo toliko zastav in ne toliko veselje kakor pri Francozih. Angleži so ostali tukaj samo 4 dni: pustili pa so tukaj za stalno tri ladje, eno veliko in dve manjši za strah Egipčanom.

Cez dva dni po odhodu Angležev, dne 28. novembra, je prišlo italijansko bojno brodovje, tri velike in štiri majhne ladje. Sedaj pa so bili Italijani po koncu. Vse, kar je italijanskega, vse je bilo na nogah. Vencar pa je bilo vse bolj po domače, to se pravi, orijentalci pred njimi nimajo veliko respekta. V Port Saidu, odkoder so semkaj prišli, so jih Grki na ulici insultirali in tukaj so se grški listi iz italijanskih ladij norčevali. En grški list je celo smešne in zaničljive podobe laškega kralja prinesel, tako da se je italijanski konzul pri egiptovskem guvernerju pritožil, ki je dal nato list konfiscirati. Laške ladje so odšle čez šest dni.

Ko že govorim o bojnih ladjah, ki so bile novembra tukaj, ne smem zamočati, da je bila 14. novembra semkaj prišla tudi avstrijska bojna ladja „Sigetvar“, katere komandant je Slovenec, fregatenkapitan gospod Alojzij Šusteršič. Semkaj je prišla iz Jafe. Ko je tam stala, je okrog 30 mornarjev, med njimi več Slovencev s komandantom g. Šusteršičem in več oficirji, romalo na božjo pot v Jeruzalem. Tam jih je p. Benigen Snaj slovesno sprejel in jim bil zvest in marljiv vodnik na svetih krajih. Opravili so spoved in skupno prejeli sv. obhajilo. Obnašali so se tako spodobno, da jih je jeruzalemski patrijarh zelo pohvalil in g. komandantu Šusteršiču red vitrezev božjega groba podelil. Ko je bila avstrijska ladja v Aleksandriji, so bili mornarji, kolikor so jih mogli lahko iz službe pustiti, vse nedelje pri sv. maši v cerkvi sv. Katarine. Gospod Šusteršič je osebno obiskal tukajšnjega katoliškega duhovnika za avstrijce, potem avstrijsko šolo in azil (zavetišče) Frančiška Jožefa, to je hiša za avstrijske služkinje, kadar ravno nimajo službe. G. Alojzij Šusteršič je res skozi in skozi katoliški mož in tako tudi po mišljenju brat deželnega glavarja kranjskega.

azilu Frančiška Jožefa ima „Dru-

štvo katoliških Slovenk“ svoje prostore in sicer bralno sobo in sobano za igre.

Dne 7. decembra smo priredili v spomin 65 letnice vladanja našega cesarja veselico s sledečim programom: 1. Nagovor predsednika, v katerem se je spominjal 65 letnega vladanja cesarja Frančiška Jožefa. 2. Slovanska, ki so jo zapele društvenice. 3. Za to slovesnost primerna deklamacija; deklamirala je gđc. Marička Živec. 4. Skrivnostna zaroka; igra v štirih dejanjih. 5. Cesarska pesem.

Veselica je prav lepo izpadla. Udeležilo se je nad 200 Slovencev, med drugimi je bil tudi g. Velkaverh s hčerkama. Sobano so bile društvenice primerno okrasile. Da je vse tako lepo izpadlo, treba se je zahvaliti šolskima sestrama Ernestini in Vilhelmini, ki poučujeta v petju in igranju in pa g. Lebanu, ki je igralni oder zastoj postavil. Pred vsem pa moramo zahvaliti ljubega Boga, da smo po tolikem trudu dobili primeren prostor za naše „Društvo“. — P. Adolf Čadež, S. Cafarina, Alexandria, Egypte.

Politični pregled.

KRANJSKI DEŽELNI ZBOR.

Dunaj. Deželni zbor kranjski se snide v petek, 9. januarja 1914.

DR. ŠUSTERŠIČ DEŽELNI GLAVAR.

Dunaj. Cesar je imenoval dr. Šusteršiča za deželnega glavarja in barona Lichtenberga za njegovega namestnika.

† ZALESKI.

Meran. Tukaj je 24. t. m. umrl finančni minister Venceslav Zaleski.

BALKAN SE ZOPET OBOROŽUJE.

Večkrat je bilo slišati v javnosti francoska zatrdila, da balkanske države ne dobe v Franciji prej nobenega denarja, dokler se med sabo čisto in jasno ne pobotajo in si prijateljsko podajo roke — češ: Pariz ne da niti fیکا za oboroževanje. Kljub temu pa vidimo, da balkanske države na kako medsebojno prijateljstvo niti ne mislijo, marveč se vseprek hite oboroževati, kakor bi bil sovražnik že pred vratmi.

Srbija je svojo armado zvišala od 250.000 mož na 600.000 in si v naglici nabavlja vojnih potrebščin za en milijon vojakov! V Novi Srbiji sta bila tekom enega leta izvršena že dva nabora in ustanovljajo se vedno nove formacije. Železnica Solun—Mitrovica služi pravzaprav še vedno edinole prevozu vojaških potrebščin, ki v ogromnih količinah dospevajo iz Francije in Anglije.

Nič manj ne hiti z oboroževanjem Grčija, ki si ustvarja 800.000 mož močno armado in vrhu tega mornarico, ki bo morala vsakomur imponirati. Grčija kupuje že gotove vojne ladje, druge pa na kratke roke naroča v francoskih in angleških ladjedelnicah.

Crnagora, ki je preje svoje vojne potrebščine brezplačno dobivala iz Rusije, se sedaj oborožuje s pomočjo Srbije.

Turčija vzdržuje še vedno celo svojo armado v vojnem stanju in se neprestano dalje oborožuje. V vseh navedenih državah delajo vojni arsenali noč in dan, kakor bi sovražnik že na meji stal.

Oboroževanje je, kakor znano, silno draga reč in žre milijone. Odkodi navedenim državam sredstva za vse to in vrhu tega še za druge potrebščine drž. uprave? Francija jim sicer ni dala posojil, toda francoski in angleški liferanti jim dobavijo vojne potrebščine na dolge kreditne roke, gotov denar pa dobivajo od kapitalistov, ki bi radi eksplotalirali naravna bogastva na Balkanu in so zato vedno pripravljeni, dati kaj »na račun«. Tako se navedenim balkanskim državam natihoma izplačuje prijateljstvo s trojnim sporazumom.

V AMERIKI JE SLABA.

Iz Pittsburga nam piše prijatelj: »Sedaj je tu prav slabo, vlada prava gospodarska stagnacija. Nad polovico tovarn je opustilo nebroj delavstva. Povejte to rojakom, da se ne selijo sedaj.« Newyorški »Glas Naroda« pa piše: »Tok naseljencev z vsakim dnem narašča. Zelja po brezskrbnem življenju in misel, da se tukaj pobirajo dolari kar na tleh, žene ljudi v »obljubljeno« deželo. Toda večina jih je razočaranih. Tovarne ne obratujejo, po nekaterih državah so stavke, težko prislužen denar kmalu poide, kaj preostaja ubogemu delavcu? Na Avstro-ogrskem konzulatu v New Yorku se kar tre revežev, ki bi radi šli nazaj v staro domovino, pa nimajo dovolj denarnih streds'ev. Poleti se človek že na kak način preživi, ni pa tako po zimi, ko počivajo vsa dela na prostem. Čeravno jih pošlje konzulat vsak dan veliko število domov, naval naseljencev vendar ne pojenja. Tako se je naprimer v fiskalnem letu, ki se je končalo meseca junija, izselilo iz Avstrije 137.245 oseb, nazaj jih je šlo pa samo 28.760. Iz Ogrske jih je dospelo 117.580, dočim se jih je samo 29.904 vrnilo.

Listek

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

Ko smo izvedeli, da je bil Agon ujet, smo se Nilepta, Vojnovič in jaz posvetovali. Jaz sem bil za to, da ga prav dobro zapro, Nilepta pa je zmajala z glavo rekoč, da bi to povzročilo silovit vihar po cel deželi. »Oj,« je pristavila ter udirala z nogo ob tla, »ako zmagam in postanem kraljica, zlomim moč teh svečenikov in vse, kar je z njimi.«

Nilepta ga je nekam čudno pogledala ter rekla trdo in nakratko: „Torej si takih misli, gospod moj?“

„Kako?“ je rekel Vojnovič. „V resnici ne vidim, čemu bi ga imeli tukaj.“

Ona pa mu ni ničesar odgovorila, le zrla je vanj deloma plašno deloma nežno. Teda jo je naposled razumel.

„Odpusti mi, Nilepta,“ je rekel z malone tresočim glasom. „Ali ti je res na misli, da bi se zdajle poročila z menoj?“

„Po pravici rečeno, da ne vem,“ je naglo odgovorila, „pa če je mojega gospoda volja, svečenik je tamle in oltar tamle — in pokazala je na vrata zasebne kapelice — „in ali nisem vedno pripravljena ravnati po želji mojega gospoda? Poslušaj me, o gospod. Čez osem dni ali še manj me moraš zapustiti ter se podati v vojsko; ti namreč boš poveljnik mojih čet; a v vojski — vojaki včasih padejo; in če bi se tebi kaj takega primerilo, bi želela tudi za prekratki čas tebe imenovati svojega, četudi samo za to, da bom živela v spominu na tebe.“ Solze so ji zalile ljubeznive oči ter ji kapale po obličju prav kakor debele kapljice rose po rdečem srcu lepe rože.

„Znabiti se zna tudi zgoditi,“ je nadaljevala čez nekaj trenutkov, „da izgubim krono in s krono tudi življenje, svoje in tvoje. Soraja ima veliko moč in je silno okrutna; če bi ona zmagala, nama ne prizanes. Kdo more poznati prihodnost? Sreča je takorekoč kakor bela ptica, ki le redkokdaj vzleti v zrak, ki leti hitro in daleč, dokler se neki dan ne izgubi visoko v oblakih.“

Nato je obrnila svoj ljubki obraz proti njemu in se mu je nasmehnila; jaz pa sem zopet začutil neko čudno ljubo-sumnost, se obrnil in odšel. Onadva se sploh nikdar nista dosti zmenila za to, ali sem bil pri njih ali ne; bržčas sta mislila, kakor se mi dozdeva, da sem star norec, in jaz v resnici mislim, da sta imela prav.

Tako sem odšel v naše prostore, razmišljal o raznih rečeh in opazoval starega Umslopogasa, ki je zunaj brusil svojo sekiro kakor brusil jastreb svoj kljun poleg poginjalčevega vola.

Čez približno eno uro prihitel Vojnovič silno radostnega obraza in ves izven sebe, ter vpraša Tomiča, mene in celo Umslopogasa, če nas je volja udeležiti se prave poroke. Samoposebi se umeje, da smo mu vsi pritrdili in odhiteli smo v kapelo, kjer smo našli Agona, ki je gledal tako srdito kakor le kaj. Videti je bilo, da sta bila z Nilepto malo različnega mnenja glede bližnje ceremonije. On se je namreč kratkoma branil izvršiti obred ali dovoliti drugemu, da ga izvrši; Nilepta se je radi tega silno razsrdila ter mu je povedala v obraz, da je ona kot kraljica glava cerkve in hoče, da jo uboga. Zahtevala je, da jo poroči brez ugovora.

Ker pa se je še vedno branil, je nadaljevala:

„Dobro; jaz ne morem dati usmrtiti velikega svečenika, tudi ga ne morem vreči v ječo, ker bi njegovi podložniki zaglali tak krik, da bi kar zvezde začele padati na zemljo Zuvendov. Mogoče pa mi

je pustiti ga premišljevat solnčni oltar brez hrane, kajti to je njegov naravni poklic, in ako me nočeš poročiti, Agon, te dam postaviti pred oltar tamle brez vsake hrane izvzemši malo vode, in sicer toliko časa, dokler nisi dodobra premislil cele zadeve.“

Slednjič se je Agon premislil ter privolil v to, da ju poroči.

Tako jo nato je prišla kraljica Nilepta v spremstvu dveh najljubših dvornic srečnega obraza in povešenih oči, v preprosti beli obleki.

Prišedši do Vojnoviča, se mu je globoko priklonila, ga prišla za roko ter ga peljala pred oltar ter je z razločnim glasom izpregovorila naslednje besede, kakor je v navadi pri Zuvendih, ako nevesta želi in ženin privoli:

„Ali prisegaš pri solncu, da ne vzameš nobene druge ženske za ženo, dokler jaz ne položim roke nanjo ter ji ne velim priti?“

„Prisegam,“ je odgovoril Vojnovič.

Nato je stopil Agon, ki se je kujal v nekem kotu blizu oltarja, naprej in je brbljal nekaj v svojo brado s tako hitrostjo, da mu nisem mogel slediti, iz česar sem pa vseeno mogel spoznati, da je prosil solnce, da bi blagoslovilo zvezo. Obred je bil stem končan. Meni pa se je dozdevalo, da pri celi stvari vseeno še nekaj manjka; izvlekel sem iz žepa molitvenik, ki me je bil spremljal na vseh mojih potovanjih.

„Vojnovič,“ sem rekel, „nisem duhovnik in nevem, ako je to kar nameravam nasvetovati, dovoljeno, vem tudi, da ni postavno — ako pa nimata ti in kraljica nič proti temu, vama prečitam naš domači katoliški poročni obred. Svečan je korak, ki ga storita in jaz mislim, da je dobro, da ga storita — kolikor seve dopuščajo okoliščine — tudi po obredu naše vere.“

„Sam sem že mislil na to,“ je odgovoril, „in srčno želim, da to storiš. Zakaj ne čutim se niti na pol poročenega.“

Nilepta ni ugovarjala ter je dodobra razumevala željo svojega moža, da se izvrši poroka po obredih, kakor so navadni v njegovi domači deželi. Z ozirom na to sem se lotil dela ter prečital vse dotične besede, kakor sem pač vedel in znal. Nato je Vojnovič snel zlati prstan s svojega mezinca ter ga nataknil njej na prstanec.

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

Bila sva na poti že kake pol ure, toda vendar sva še videla v daljavi veliko gručo beguncev. Šla sva torej še dokaj dobro. Toda pot je postajala vedno slabša. Strašno je naju zeblo; tu in tam sva zopet dobila ljudi, ki so na cesti umirali, dasi so bili oblečeni v debele kožuhe. Seveda so zaostajali tudi vsled utrujenosti in ne samo vsled mraza. Tudi Faloppa se je mnogokrat zgrudil in prepričan sem, če ne bi bilo mene, bi bil nedvomno obležal.

Ko je bila pot zopet nekoliko boljša, sva se trudila na vso moč, da bi dosegla veliko gručo beguncev, ki nama še ni bila izginila iz obzorja, toda zastoj. Dospe-la sva do nekega sela, ki je štel pet do šest hiš; vsa poslopja so bila v ognju. Okoli in okoli so ležali ljudje, ki niso mogli naprej in nekaj konj, ki so bili na tem, da poginejo. Počivala sva tukaj in si spekla na sabljinih osteh nekoliko konjskega mesa.

Medtem se je zaslišal za nami grom topov in ko se ozreva, vidi, da se vali ogromna in neredna množica beguncev proti nama. Bežali so v velikanskem neredu in pokrivali vso cesto na široko. Takoj za njimi je bil oddelek maršala Ney-a v boju s sovražno konjenico.

Dasi najino meso še ni bilo docela pečeno, sva jo vendar odkurila, ke rsva se bala, da naju velika množica ne dobiti.

Bilo je okoli enajstih; do Kovna so bile še štiri ure hoda, midva pa sva bila že popolnoma utrujena. Faloppa mi pravi: „Gospod seržant, nemogoče je, da bi danes prišla do Kovna; zdi se, kakor da ta zlodjeva dežela nima konca; o pač ne bom nikoli več videl svoje ljube Italije!“ Ubogi Faloppa, slutil je resnico!

Medtem sva na poti že dohitevala zaostajalce od tiste gručice beguncev, ki je šla pred nama. Pridružila sva se jim, večina jih je bila prav tako nebolgljenih, kakor midva. Čez nekaj časa zapazimo pred seboj veliko množico ljudstva, ki se je nagibala zdaj naprej zdaj nazaj. Tu je bila namreč soteska, dolga kakih šeststo metrov; na levi strani se je vzdigovala strma stena griča, na desni pa je bila struga dokaj velike reke. Ker je bila pot jako ozka, jih je moralo mnogo počakati, da so se zvrstili.

Ko smo prišli tjakaj, smo morali seveda tudi čakati. Tu stopi k meni nek poznan mi gardist, ter mi svetuje, naj grem z njim čez zamrzlo reko na drugo stran; tamkaj so gotovo kake hiše, ki jih njihovi prebivalci niso zapustili. Tam bi lahko prenočili, drugi dan pa bi bila lah-kota, dospeti do Kovna.

Nasvet mi je ugajal, kajti moje moči so bile že popolnoma izčrpane. Tudi Faloppa se nama je pridružil. Najprvo je splezal gargist po nasipu doli, za njim sem se spustil jaz. Toda komaj sem napravil nekoliko korakov po ledu, sem izprevidel, da midva s Faloppom ne prideva čez. Zato sem takoj zaklical Faloppu, naj ne gre doli. Led je bil namreč tak, kakor je večinoma pri velikih rekah, ki jih iznenadi hud mraz. Pokrit je bil na debelo s snegom, ki je zapadel zadnje dni, toda pod snegom je bilo vse polno globokih kotanj in ostrih robov ledenih plošč, ki so nenadoma zmrznile.

Ko je gardist videl, da ne grem za njim, je odšel s tremi starimi grenadirji proti oni strani. Videl sem, kako so se spotikali in padali; večinoma so šli po vseh štirih plezajoč naprej, toda končno so vendar prišli na drugo stran.

Vrnil sem se k nasipu, ki me je ločil od ceste, ter sem poskušal splezati gor. Toda bilo je nemogoče, zakaj bil je visok dobrih pet čevljev, jaz pa sem bil ves

onemogel. Vrh tega sem mogel rabiti samo eno roko, kajti druga je bila popolnoma zanič. Tu zapazim nekoliko dalje ob nasipu kup ledu. Tja se spravim z veliko težavo, toda na cesto vendar ni bilo mogoče priti. Naslonil sem se torej na puško in sem molil desno roko navzgor, če bi se me kdo usmilil. Bilo bi se treba samo nekoliko pripogniti, podati mi roko in me potegniti navzgor. Toda nihče se ni zmenil zame. Gledal sem navzgor v to suvačo se, preklinjajočo, pretepajočo se množico in sem spoznal, da je moja prošnja zastoj. Saj to niso bili več ljudje; bila je gruča pobesnelih zveri, ki jim ni bilo drugega mar, kakor rešiti si to, kar jim je še ostalo: življenje.

Končno se me je Bog usmilil. Nekje spredaj se je bila cesta najbrže zamašila, zato so morali zadaj vsi obstati. Tu zapazim starega grenadirja z brado polno ivja, v dolgem belem plašču in mu zakličem; „Tovariš, tudi Vi ste iz cesarske garde, kakor jaz, pomagajte mi navzgor, podajte mi svojo roko, s tem mi rešite življenje!“ Bridek smehljal se mu je prikazal na obrazu. „Roke Vam sicer ne morem podati, kajti nimam je več toda,“ — tu je nekoliko pomislil — „če se morete prijeti za rob mojega plašča, hočem poskusiti, da Vam pomagam navzgor.“ Pripognil se je jaz pa sem se prijel njegovega plašča z roko in z zobmi; on je vlekel, jaz plezal in tako sem srečno prišel gori. Bila je sreča, da se množica še ni premikala, kajti sicer bi me bila zdrobila pod svojimi nogami; bil sem namreč vsled napora tako oslavljen, da sem se komaj držal pokonci. Ko smo se začeli zopet premikati, mi pravi grenadir: „Le dobro se držite mojega plašča, zakaj vidim, da ste jako slabi!“ In držal sem se ga zares tako trdno, kakor otrok materinega krila.

Nekoliko naprej smo prišli do prevrnjenega voza, ki je bil vzrok, da se je so teska tolikokrat zamašila. Kmalu nato se je cesta razširila in vsak je šel lahko, kakor se mu je ljubilo.

Šla sva skupaj dalje. Stari grenadir mi pravi: „Rekel sem Vam, da nimam več rok, toda nisem se prav izrazil: prstov na roki nimam več.“ In nato mi je pripovedoval, da so mu prsti na rokah zmznili že pred mestom Smolensk, da je imel strašne bolečine ob Berezini, toda te so prenehale takoj, ko so mu odpadli prsti. To se je zgodilo v mestu Zembimc v neki hiši, kjer je prenočeval; odpadli so mu hitro vsi, eden za drugim.

Kmalu na to sva zagledala Faloppo, ki je sedel ob cesti in bridko jokal. Po italijansko mi je dejal, da ne more več naprej in da se mu bliža smrt. Stari grenadir je v čudu vprašal, je li to možko ali pa kaka stara baba, ki tako žalostno javka, toda meni se je smilil; prijel sem ga pod pazduho in ga na ta način prisilil, da je šel z nama.

Bilo je že blizu petih in do Kovna smo imeli še dve uri hoda. Čez pol ure pridemo v malo vas, kjer smo se sklenili nekoliko odpočiti in okrepčati. Toda vse je bilo že zasedeno. Ljudje so ležali na slami, ki pa ni bila vredna tega imena, kajti bila je taka kakor gnoj. Slišalo se

je neprestano stokanje, vzdihovanje in šklepetanje z zobmi in bilo je popolnoma jasno, da jih bo večina tu obležala za vedno. Po dolgem iskanju se nam je vendar posrečilo, dobiti prostora v nekem hlevu; tukaj je namreč stari grenadir dobil nekega svojega tovariša, ki je imel tudi konja. Obljubil mu je, da ga bo na konju spravil v bolnišnico v Kovno.

Še eno uro smo imeli do Kovna. Mraz je bil vedno neznosnejši in ker sem se bal, da ne bi postal še silnejši, sem rekel Faloppu, da morava odriniti. Toda on je ležal kakor nezavesten na slami in mi ni odgovoril. Tresel sem ga za rame, prosil in rotal, pa vse ni nič pomagalo. S silo smo ga tedaj spravili pokonci in iz hleva. Odzunaj sem ga zgrabil pod pazduho ter ga podpiral in čez nekaj časa je že lažje prestavljal noge kakor jaz, toda izgovoril ni niti besede. Jaz sem ga neprestano bodril z besedami: „Le korajžo, kmalu bomo na konju, še malo potrpljenja, pa smo tamkaj!“ in podobno. Toda mahoma se je zgrudil najprvo na kolena, nato se je po dolgem zvalil na tla. Menil sem, da je po njem in sem se sklonil čezenj, toda nisem se mogel vzdržati, ampak sem se tudi jaz zgrudil na tla. Taka jeza me je zgrabila, da sem se mahoma vzdignil, zgrabil Faloppo za lase in ga na vso moč stresal. Spregledal je in me zrl, kakor bebec, torej mrtev vendar ni bil; takoj se mi je zasmilil in dejal sem mu: „Glej, vidiš, tam je Kovno, že vidim samostan, kjer sem stanoval meseca junija. Daj, vstani, bodi mož!“ — „Ne morem, seržant! Kje pa smo?“ — „O, kmalu bomo tam, kjer je vsega v izobilju: vina, žganja, kruha in gorkih postelj.“ — „Jaz ne vidim ničesar; samo sneg, sneg, ki se vrti okoli in okoli.“

Tisti trenutek prideta po cesli mimo dva kmeta. Nagovorim ju in vprašam, če bi bila pri volji pomagati mi, da bi Faloppo spravili do mesta ter obljubim vsakemu izmed njih pet frankov. Izgovarjala sta se na vse mogoče načine, toda kakor sem iz teh izgovorov posnel, je bilo glavno to, ker sta se bala, da jima obljudbene nagrade ne bi izplačal. Dal sem jima torej pet frankov takoj, ostalih pet pa sem jima pokazal rekoč, da jih prejmeta takoj, ko dospemo v mesto. To je pomagalo.

Vzdignila sta Faloppo, toda revež je bil v resnici že tako slab, da ni mogel stati. Kmeta sta se torej domenila, da ga bo vsak nekaj časa nesel na hrbtu. Eden izmed njih si ga je torej oprtal, drugi pa je nesel puško in telečnjak ter obenem tudi mene podpiral; zakaj tudi jaz sem bil tako izmučen, da sem komaj prestavljal noge. Dasi je bilo do Kovna komaj dva kilometra, smo morali kakih šestkrat počivati.

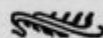
Bili smo že med zadnjimi, kajti videli smo nedaleč odzadaj našo brambno četo, ki jo je vodil maršal Ney. Zdaj pa zdaj je zagrmel topovski strel, ki se mi je zdel kakor zadnji smrtni zdihljaj nekdanje velike armade.

Končno smo vendar prišli do prvih hiš v Kovnu. Kmeta sta naju peljala v nek zapuščen konjski hlev. Toda predno

sem jima izp'alal ostalih pet frankov, sem ju prosil, naj nam preskrbita nekoliko slame in lesa. Takoj sta mi ustregla in sta celo sama ukresala ogenj; gotovo sta videla, da jaz skoro ne morem niti gani in da je Faloppa kakor mrtev. Sedel je tiho in sam zase v nekem kotu; šele ogenj pred njim ga je nekoliko oživil. Sedaj sem dal kmetoma denar; predno pa sta šla sta še sama od sebe nanosila dokaj kuriva. Nato pa sta odšla.

Kmalu po njihovem odhodu je prišlo v hlev pet ljudi, ki so pripovedovali, da je v mestu vse narobe. Tisti, ki so dospeli danes, morajo prenočevati na cestah, kajti po hišah je že vse polno. Povsod leže v snegu docela pijani ljudje, zakaj gladna množica je vdrla v skladišča, jih opustošila in velike sode žganja zvalila na cesto. Dva izmed novodošlecev sta pustila v hlevu svoja telečnjaka in puški ter odšla rekoč, da hočeta pogledati, bi li mogla kje stakniti kaj žganja in ga prinesiti k nam. Toda ni ju bilo nazaj. Bržkone sta tudi onadva, kakor na stotine drugih, postala žrtvi nesrečnega žganja, kajti drugi dan smo slišali, da so vse mestne ulice pokrite z mrtveci, ki so v pijanosti zaspali in zmznili.

Rad bi bil skuhal še tisto rižo, kar sem ga še imel, toda Grangier je imel še moj kotliček, izmed navzočih pa ni bil nihče pri volji, da bi šel kam po potrebno posodo. Ležal sem torej na slami, slab in onemogel, ne da bi mogel zaspiti. Zdaj pa zdaj se je slišalo gromenje topov maršala Ney, kadar pa so ti utihnili, se mi je zdelo, da slišim stok umirajočih, ki so, tako blizu mesta umirali na mrzli snežni postelji. Število teh, ki so umrli zadnje dni je bilo silno veliko, okoli 40 do 50 tisoč mož. In večina teh ljudi še ni videla Moskve, kajti bili so iz tistih čet, ki so bile ostale v Smolensku, Orši, Vilni in drugih poljskih mestih kot posadke.

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere
jamči dežela Kranjska, in jih obre-
stuje po 4 1/2 % brez kakega odbitka,

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dom in svet.

+ **Volitve v okrajnih cestnih odborih.** Za ljubljansko okolico so izvoljeni: načelnik g. župan A. Belec, namestnik g. deželni poslanec F. Košak, preglednik g. Anton Vilfan. Kot sedež cestnega odbora se predlaga deželnemu odboru št. Vid nad Ljubljano. — V črnomaljskem okraju so izvoljeni: načelnik g. Josip Doltar, župan, namestnik g. Jurij König, župnik, preglednik g. Janez Bohte, tajnik g. Šiler. — V idrijskem okraju: načelnik g. Didčič v Idriji, namestnik g. Lenger, preglednik g. župan Svetličič. — V višnjegorskem okraju: načelnik g. J. Erjavec, župan, namestnik župan Franc Mandelj.

+ **Volitve načelnikov cestnih odborov.** Okrajni cestni odbor za sodni okraj Postojna je izbral za načelnika gosp. Antona Srebotnjak, posestnika in lesnega trgovca iz Predjame, za podnačelnika gosp. Franc Križaj, trgovca iz št. Petra, za soodgovornega odbornika pa gosp. Antona Krmel, župana v št. Petru. Predlagalo se je dež. odboru, da določi št. Peter za sedež okr. cestnega odbora. Tako se preseli starodavna liberalna posest iz Postojne, kateri naj sledi po vrsti še druge. — **Volitev cestnega načelnikstva za tržiški sodni okraj** se je vršila v soboto 27. t. m. Izvoljen je bil za načelnika trški župan Franc Ahačič, za podnačelnika gosp. Lovro Aljančič, posestnik v Bistrici in sicer oba enoglasno. — **Okrajni cestni odbor za kranjski okraj** se je sešel minulo soboto in izvolil načelnikom deželnega poslanca gosp. Ivana Zabret iz Bobovka pri Kranju, namestnikom pa gosp. Frana Kuralta, gostilničarja v Kranju. Odbornikom, ki je poleg načelnika odgovoren in ima drugi ključ od blagajne, se izvoli gosp. Ivan Blagne iz Senčurja. Kot uradni sedež okrajnega cestnega odbora se določi občinski urad v Predosljih, seje se bodo pa vršile v Kranju. — Pri konstituiranju cestnega odbora za škofjeloški okraj je bil soglasno izvoljen načelnikom gosp. Jožef Hafner, župan v Škofji Loki.

— **Trije požari na sveti večer.** V Preserju pri Ljubljani pogorelo je na sveti večer gospodarsko poslopje župnišča. Ogenj je nastal, kakor se sodi, vsled lahkomišljenosti otrok, ki so k polnočnici grede metali razne užigalne stvari okrog poslopja. Domača in podpeška požarna bramba sta vrlo gasili celo noč. — Na Cirkniku župnija Velika Dolina je ogenj upepelil na sveti dan med deseto mašo gospodarsko poslopje Martinu Galič. Zorelo je vse. Ljudje nimajo živeža ne klaje živina. Revež je že drugič pogorel in bil samo za 300 K zavarovan. Pri Božjem Detetu usmilite se dobra srca reveža in pošlite darove na župni urad Velika Dolina pošta Jesenice na Dolenjskem. — Ogenj je na sveti večer upepelil na samem stoječo Cvenklovo šupo iz Leš z gospodarskim orodjem in nekaj vozmi mrve in nastilje. Škode 500 K. **Zažgal je**

pijani Janez Kocijan iz Leš, ki se je še isti večer obesil v domači šupi. Ko so orožniki mrliča pregledali, so zapazili, da ima črevlje in hlače zelo užgane in posebno eno nogo močno opečeno. Iz tega se da sklepati, da ni požgal namestnika, da si je marveč hotel samo posvetiti in poiskati pripravnih vislic, in je v pijanosti po nevedoma zapalil in potem s teptanjem gasil — pa ni več mogel.

— **Vsled alkohola padla in zmrznila.** Anton in Marija Oven iz Dobrepolja sta kot delavca pri železnici v Prelogah. Na »kontežine« dan sta od gostilne do gostilne popivala in sta se špiritovca tako napila, da je 50-letna Marija padla na cesti. Anton jo je pobiral in ko je uvidel, da ne more nič, jo je pustil in odšel v bližnjo gostilno. Tam je dejal, ko so vprašali, kje ima ženo, da je obležala na cesti. Prigovarjali so mu, naj gre po njo, on pa je dejal: »Če vrag prej pogine, bolje za me, prej bo mir.« — Iz Novega mesta se je pripeljal pozno v noč zdravnik dr. M. Offner. Ta je ženo na cesti ležečo videl in konstatiral, da še mrmra. Vzlic hudi zimi je ni vzel na voz, temveč jo pustil na cesti, pač pa povedal je to v četrt ure oddaljenih Prelogah žandarmeriji. Ta je po preteku pol ure prišla na lice mesta in zamogla le konstatirati smrt. Moža bo gosposka posvarila, zdravnika pa vest.

— **23 dni brez hrane.** Iz Zdol pri Brežicah nam pišejo 23. t. m.: Čudno življenje živi neka tukajšnja 35-letna deklina. Ime ji je Jožefa Zupančič; že od mladega je nekoliko slaboumna in za nobeno delo. Telesno pa je izredno krepka in zdrava. Obutve na nogah ne trpi ne po leti ne po zimi; ponoči trdno spi in večkrat tudi podnevi po par ur. Zadnji čas pa ne uživa nobene hrane razen vode; ako ji domači ponudijo kako jed, se ježno obrne proč ter zbeži na peč ali pa vani na prosto. Sedaj že 23 dni živi ob sami vodi.

Glavni dobiček zadel in sežgal 47.000 K. Kočar Franc Riemer v Laudnu je te dni zadel glavni loterijski dobiček v znesku 90.000 K. Navidezno miren se je podal v Weipert, da bi v eni tamkajšnjih bank dvignil denar. Dobiček so izplačali v bankovcih. Ko je prišel domov, se je zaklenil v sobo in ko so domači čez nekaj časa pogledali, kaj počne, so v svojo grozo opazili, da Riemer na goreči sveči sežiga bankovec za bankovcem. Mož je od prevelike sreče zblazel! Predno so prišli do njega, je mož sežgal že za 47.000 K bankovcev. Doslej je Riemer s svojo petnajstglovo družino živel v velikem pomanjkanju.

Š Oče po nesreči usmrtil otroka. Kočar Jožef Kančič v Sv. Lenartu v Slovenskih Goricah je dne 11. t. m. kidal gnoj iz hleva; stal je v hlevu in z vilami metal gnoj ven na gnojišče. V tem pride k hlevskim vratom njegova dveletna rejenka Marija Kolarič ravno v trenutku, ko je on zamahnil z vilami; vile so zadele otroka v levo lice in

se zarile tako globoko, da je revšče kmalu umrlo.

— **Hotel na dražbi.** Na Bohinjski Bistrici se bo 16. januarja na dražbi prodajalo posestvo tukajšnjega hotelirja Matevža Piber, ki je v konkurzu. Hotel je na zelo pripravnem kraju, ima veliko sob, kupci dobrodošli ter je želeli, da pride v slovenske roke.

Parizani žele nazaj usmiljene sestre. Svetne bolniške strežnice v javnih bolnišnicah se še nikjer niso obnesle in tako tudi na Francoskem britko čutiljo posledice, da so iz bolnišnic pregnali usmiljene sestre in jih nadomestili s strežnicami. Te dni je bil že tudi v pariškem občinskem svetu na dnevnem redu predlog, da se v javne bolnišnice pokličejo nazaj usmiljene sestre. Predlog je bil sicer za enkrat z majhno večino — 39 proti 37 — glasov zavržen, zato pa je bil sprejet predlog, da se v načelu sklone dajati podpore bolnišnicam, v katerih bi delovale usmiljene sestre. Radi bi pač redovnice nazaj, a sram jih je blamaže, zato iščejo izhoda v okolištevah.

Kako se oblačijo kraljice. Neki angleški časopis poroča, kako se evropske vladarice oblačijo. Večinoma niso naklonjene modnim novotarijam, zato jih modni »strokovnjaki« opravljajo, češ, da se komaj ena med njimi v resnici dobro in moderno oblači. Zanimivo je, da Angleži trde, da se med vsemi evropskimi kraljicami ume najlepši oblačiti — nemška cesarica; o njej je znano, da si pretežni del svojih oblek da delati v Berlinu in le tu in tam kako malenkost naroči iz Londona, Pariza ali Dunaja. Vsega skup izda nemška cesarica za obleko po 40.000 mark na leto — ravno polovico manj nego holandska kraljica Viljemina. Kljub temu imajo modni kritiki ravno Viljmino najbolj na piki, češ, da se najneokusnejše oblači, to pa zato, ker iz ozir na narodnost daje zaslužiti le domačim modnim umetnikom in umetnicam in prav ničesar ne naroča v inozemstvu. Italijanska kraljica Helena izda na leto za svojo obleko po 60.000 mark; ljubi mirne, nekričeče barve in kroje in se navadno ne peha za modnimi novostmi. Najpriprostejše med vsemi vladaricami se oblači ruska carica, ki izda na leto le 20.000 mark za svoje obleke, dasi ima mnogo višje dohodke nego druge kraljice. Angleška kraljica Mary izda za obleko na leto po 40.000 mark; navadno se malo ozira na modo, modne pretiranosti pa naravnost sovraži. Tako je na primer tudi svojim dvornim damam dala razumeti, da v svoji bližini ne trpi večernih oblek brez rokavov ali globoko izrezanih in tudi ne prozornih nogavic. Najbolj se drži vseh modnih novosti španska kraljica Viktorija, ki že zato ni vedno posebno okusno oblečena. Vse obleke in klobuke naroča izključno v Parizu in izda na leto okroglo 100.000 mark za obleke.

Namesto prešiča sebe usmrtil. Iz Arada na Ogrskem poročajo: Parjamoški kmet Matusič se je pripravil, da za-

kolje prešiča. V ustih je držal ostro nabrušen nož. Prešič se je pa Matušiču izmuznil iz rok in ušel, o čemer je Matušič padel na obraz. Pri tem se mu je nož zarinil v usta in mu odrezal jezik. Predno so domači opazili nesrečo, je Matušič že izkrevavel.

VELIKANSKA NESREČA V CALUMETU.

New York. V Calumetu se je za štrajkujoče delavce priredila v neki veliki šupi božičnica. Šupa je imela en sam izhod. Navzočih je bilo blizu 700 ljudi. Ko so se sveče na božičnem drevesu prižigale, je nekdo zaklical: »Ogenj!« Vsled tega je nastala strašna panika. 30 žena in 47 otrok je bilo pomandranih do smrti, 100 oseb ranjenih. (V Calumetu je, kakor znano, velika slovenska naselbina.)

Pariz. »Journal« poroča o strahoviti nesreči v Calumetu še sledeče: Klic »Ogenj!« je izustil nek ogrski rudar. Neka žena se je vrgla proti njemu, da ne bi več kričal, a že se je panika vseh polastila, dasi ognja ni bilo nobenega. Več sto oseb je klic ponavljalo. V dveh urah je bil izhod, dvorana in del ceste posut z zmečkanimi trupli, katerih je 83. Mnogo rodbin je prišlo ob vse otroke. Nek rudar, kojega ime je še neznano, je za hip z nadčloveško močjo naval na vrata ustavil, da je moglo več otrok vun, a so ga kmalu podrli in pomandrali.

LAKOTA RA JAPONSKEM.

Tokio. Vsled slabe žetve je zavladala v okrožjih Aomori in Hokkaido lakota. Več tisoč oseb umira vsled lakote. Starši prodajajo svoje hčere trgovcem z dekleti. Vlada je dala 6 milijonov jenov za stradalajoče.

Visoka starost. V Širjah pri Zidanem mostu je umrla Helena Tabor, rojena 18. aprila leta 1812. Bila je do smrti izredno duševno in telesno krepka kljub svojemu 101. letu.

Amerikanski govor po telefonu. Dne 12. decembra je napravila trgovska zbornica v Rochestru veliko pojedino, katere se je udeležilo 300 gostov. Pri vsakem krožniku pa je bil pripravljen telefonski poslušalnik. Predsednik zbornice in obeda je nato podelil besedo predsedniku Zedinjenih držav, Wilsonu, ki je med tem sedel v Washingtonu pri svoji pisalni mizi. Gostje so nato vzeli poslušalnike k ušesom in poslušali govor Wilsonov. Daljava je znašala 800 milj.

K nesreči v Britofskem rudniku. Ostalih devet ponesrečencev še vedno niso našli. Podpore, ki so prišle od več strani so deloma razdelili, tako, da so sirote za praznike nekaj dobile. Izmed ponesrečenih sta bila Ivan Žužek s Škofljega in Andrej Čovna iz Britofa naročnika »Domoljuba«. — Da so ponesrečeni delali na tak praznik, tudi tega je največ krivo podjetništvo, ki je delavca takorekoč sililo k delu na praznik.

Tečaj za prvo pomoč pri nezgodah in za poročništvo pri živini. Deželni odbor Kranjski priredi na deželni kmetijski šoli na Grmu od 2. februarja do 30. aprila 1914 trimesečni tečaj za prvo pomoč pri nezgodah in za poročništvo pri živini. V tečaj se bode sprejelo 12 vsaj 18 let starih kranjskih kmečkih posestnikov ali njihovih sinov, ki so vzglednega vedenja. Opoldansko hrano preskrbi kmetijska šola na Grmu brezplačno, za stanovanje dobe učenci mesečno po 10 K podpore. Kolka proste, lastnoročne prošnje, katerim je priložiti krstni list, zadnje šolsko spričevalo, npravstveno spričevalo in potrdilo županstva, da je prosilec kmečki posestnik ozir. izjava starišev ali njih namestnikov, da bo prosilec res samostojen posestnik postal, je vložiti najkasneje do 18. januarja 1914 na deželni odbor kranjski. Na pozneje došle prošnje se ne bo moglo ozirati.

SKRBI MILIJONARJEV.

Največja skrb, ki pretresa ljudi, ki so si tekom življenja nagrabili velikanska denarna sredstva, je ta, kako bi to ohranili za večne čase svojim naslednikom. Ako se namreč premoženje razdeli med otroke, se zgodi, da že tretji člen pride na nič, oziroma saj na majhno vrednost. Pričeti morajo ti znova nabirati, ako hočejo priti do zopetne moči. Razmere pa postajajo danes na svetu take, da so Rockefellerji nemogoči. Iz nič, danes ni mogoče priti do milijard, kakor so prišli ameriški milijonarji, ko so pričeli svojo kariero kot navadni delavci.

Praded Rotschildov, Amschel Rotschild, ki je pred stoletjem nagrabil velike milijone, je že sprevidel, da bodo njegovi potomci morali navzdol, ako se bo premoženje delilo med nje. Izdelal je v obrambo družinski zakon, glasom katerega se premoženje ne sme razdeljevati med družinske člane, ampak podedujejo vsi moški člani kot skupno last. Izvolijo si svojega načelnika, ki je vedno najstarejši med njimi. Ženskim članom pa izplačujejo gotove odstotke kot doto. Da pa sploh ni treba izplačevati dot, se po večini ženijo med seboj. Tako premoženje celokupne rodbine vedno rase, in šteje danes več milijard.

Tudi v Ameriki so izkušali ondotni dolarski baroni, kako bi svoje milijarde ohranili rodbini. Millijarderja Astor in Vanderbild sta napravila tudi družinski zakon, po katerem podeduje vse premoženje vedno le starejši sin, dočim se morajo ostali sinovi ozir. hčere, zadovoljiti z majhnimi deleži, ki so pa vendarle tako visoki, da so preskrbljeni za celo življenje. Vendar ta način skrbi le za najstarejšega, dočim so drugi več ali manj prepuščeni svoji usodi.

Stari Rockefeller je tudi že skušal ustanoviti pred nekaj leti nek zakon, po katerem bi se iz vsega njegovega premoženja napravila ustanova »Rockefeller«. Od dohodkov te ustanove bi se gotov, toda le neznaten del porabilo za dobrodelne namene, dočim bi do ostalih

dohodkov imeli pravico njegovi dediči. Na ta način bi bili potomci Rockefellerja nekaki penzionisti, z za večne čase zagotovljenimi bogatimi dohodki. Zvezna vlada v Washingtonu, pa »idealne« ustanove ni hotela sprejeti. Stari Rockefeller, ki je iz navadnega delavca postal »petrolejski kralj« in milijarder, si sedaj na stara leta ubija glavo, kako bi ohranil, kar je izsesal in pridobil tekom dolgih let, svojim naslednikom.

Carnegie, ki je letos preminul, je zapustil nebenega rodbinskega zakon. Zanimiv in resničen dokaz iz tega je, da denar še ne osreči človeka. Le tisti je osrečen in zadovoljen, ki je zadovoljen s tem, kar ima, oziroma kar lahko doseže.

Gorenjske novice

g Mengeš. Naš kandidat dr. Krek je zmagal tudi v Trzinu proti liberalnemu Sršenu. Pomislite, pri zadnji volitvi za državni zbor l. 1911 je zmaga Sršen z veliko večino nad 90 glasov med tem ko naš kandidat niti 30 glasov ni dobil — in sedaj taka izprememba! Pi volitvi v splošni kuriji dne 1. decembra je dobil Lavrenčič 177 glasov, liberalci Slokar pa 95; še boljše pa je bilo pri volitvi v kmečki kuriji dne 9. decembra: Dr. Krek 120, Sršen pa 59. Nič ni torej pomagalo besnenj liberalcev, ki so se s peklensko sil vrgli na Trzin. Trzincem so se odprloči, ko so videli to početje liberalcev in volili so z nami. Vsa čast Vam Trzinci! Stvar naših poslancev pa bod da se zavzamejo tudi za Trzin. — Nekaj pa moramo javno pribiti. Kako se upa haboški oskrbnik Riedel tako aloma naganjati ljudi, ki so količka odvisni od haboške grajščine barona Lichtenberga, da volijo liberalca. V Riedel, ali Vam ni znano, da je volite prosti? Nastopal je tako nasilno, da so se ljudje zgražali. Najbolj žalostno pa je, da Riedel popolnoma komandira nad loškim županom Kraljem; popolnoma ga je dobil v svoje roke. — V Kralj, ljudstvo to vidi in pride enkrat čas obračuna! Tudi pri nas v Mengeš so liberalci poskušali ljudi begati zlasti zadnjo noč; pa so malo opravili. Lavrenčič je dobil 202 glasov, Slokar 46; dr. Krek 109, Sršen 88. — Vsa čast Vam Mengešani!

g Mengeš. Dve ugledni tukajšni družini je v zadnjem času zadela bridka izguba. Dne 16. decembra 1913 je tu v gradu umrla gdč. Franciška Stare, stara 7 let. Hvalili so jo reveži, da je bila dobri rok, vendar tako da ni vedela levica, kar je dala desnica; bolehalo je dve leti. S Stefana dan zjutraj je pa nenadoma umrl v Ljubljani, kjer so ga operirali, g. Jož. Kandušar, visokošolec graškega vseučilišča, v 22. letu starosti. Naj v miru počivata! — Naša pivarna si je izkopala nov vodnjak, globok 33 metrov. Ker po

alna voda tukaj stoji pod površjem po navadi, če ni suše, 13—15 metrov ali še višje, so morali noč in dan neprenehoma s parno sesalko vodo vun metati, da so mogli priti do take globočine, in to skozi par mesecev. Seveda tak vodnjak stane veliko tisočakov; upajo pa, da bo mengeško pivo, ki je bilo že do sedaj na dobrem glasu, znanprej še boljše, ker je obilno bistre vode pri rokah. — Skioptično predavanje o Rimu ter njega znamenitostih priredi tukajšnje izobr. društvo na sv. Treh Kraljev dan popoldne ob 3. uri v društvenem domu. Predaval bo vlč. gospod homski župnik A. Mrkun, ki se je potovanja v Rim sam udeležil. Slike bodo silno zanimive. Prijatelji poduka pridite v obilnem številu!

g Šmartno v Tuhinjski dolini. Pred nekaj tedni je prišla neka oseba na poštni urad; rada bi zvedela o neki pošiljavi. Poštar pa se je široko ustopil pred njo ter jo prav surovo zmerjal in ji razne priimke dajal, namesto da bi ji povedal, kar je prosila. Taka je uljudnost našega gospoda Engelmana do Šmartinčanov. Tako se godi na naši pošti, zato ker je oseba na poštne uradu, ki ni nobeden poštar — ampak le navaden trgovec in kupčevalec raznih stvari, zadnja časa pa tudi prodajalec telečje krvi. Večkrat smo povedali, da nima na pošti g. Engelman nič opraviti, pa vedno svoj nos vtika v poštne predale. Za poštne urad bila je le njegova gospa imenovana, nikdar pa ne Viktor Engelman.

Dolenjske novice

d Iz Dolenje vasi pri Ribnici: Liberalne letake in liberalno modrost sta pri nas prodajala Fr. Merhar kandidat za dolenjskega župana, stol, in Ignacij Merhar, dolenjski župan. Zadnji je imel liberalne letake v svoji gostilni javno razstavljene, razpoloženo je imel sramotilno sliko dr. Kreka in tudi sicer precej odločno agitiral za Puclja in Andoljška. Koliko zaupanja uživata, so pokazale volitve! Tudi dolenjska občina je po veliki večini v taboru S. L. S., škoda le, da se ne more otresti jeroštva župana, ki je po svojem mišljenju velik, dasi prikrit liberalac. — Vsekakor se mora vsakomur zdeti čudno, da ima občina na zunaj liberalno lice, dasi je velika večina v občini, ki je naše stranke. Da nam bode deželni odbor naklonjen, homo morali odpraviti tudi to napako. G. župan ima velik strah, da se utegne to zgoditi že pri prihodnjih občinskih volitvah. Možu se gre za žep in po njegovem žepu se ravna tudi njegovo delo.

d Gribelje. V Gribeljah živi mlad mož, obrtnik, ki misli, da je bolj moder kakor smo mi kmetje, ki mu nosimo denar. Vprašamo ga, ki toliko agitira za Vlahe in liberalce samo to le: Ali nam ne privoščiš, dragi Papič, broda? Saj boš imel tudi ti od njega

korist' Ali si nam nevoščljiv zaradi podpore, ki smo jo dobili, ko nam je toča napravila škodo? Če se nam zopet kaj podobnega primeri, koliko pa nam bosta dala oba z Makarjem?

d Kolpa pri Velikih Laščah. — Tudi nas so počastili sosedni laški liberalci s svojim obiskom. Kar trije baroni so se pripeljali v Podstrmec in na Kolpo jagat volilce. Na limanici: Mi sami in samo mi — je bil bolj slab lim, zato se jih je malo vjelo. Sicer pa niso ravno preveč silili, naj njih kandidate volimo! ampak v najglobokejši ponižnosti in skromnosti so rekli tako: „Saj vemo, da nas poznate, da nismo kaj prida; ampak klerikalci so pa tudi zanič. Torej nikar nobenega ne volite, ne nas ne unih — posebno Škulja ne, ta naj bo v cerkvi — ampak svojega prijatelja ali strica ali teto. Najbolje pa bo za vas, če volite sv. Miklavža, ker vam bo morebiti potem vse prinesel.“ Mi smo si pa le tisto zapomnili, da so liberalci malo prida in smo volili Škulja in Lovšina, za liberalne Laščane pa bi bilo dobro, ako bi jim nekaj pameti in malo več ponižnosti prinesel.

d Popotnik iz mirenske doline: Volitve so minule. Povsod po dolini so mi klicali: »Zmaga, liberalce smo pogнали v beg z glasovnico.« — Trebanjci niso marali za svojega Pavlina, Sentruperčani ne za svojega Zupančiča. tega so liberalci že trikrat vodili za nos. Bog vé, ali ga bodo še kedaj? Povsod so zmagali krščanski moje. — Prišel sem do Tržišča, do znane liberalne trdnjave, ki je segala od Tržišča do Save, ter od Šentjanža do Škocjana. Ob volitvah so liberalni generali letali po hribih in dolinah, delili ljudem neke zelene in bele papirje. Ponujali so to robo, kakor ponuja Jud svoje preležano blago. Toda volivci so ostali gluhi. Na liberalnih razvalinah sedaj žalujejo liberalni generali, neodvisni kmetje in oštirji Drmelj Durjava, Činkole, Flajs, Jelenc in drugi. Nedavno sem bral v liberalnem časniku, češ da je na deželi vse izobraženstvo, in kar inteligentno misli, v liberalnem taboru. Zato sem malce poprašal ljudi, kdo so tisti liberalni izobraženci in inteligenti. Povedali so mi za dva. Eden stanuje v hosti blizu Gabrijel. Ta že več let živi v koruznem zakonu z neko vdovo vsej okolici v pohujšanje. Drugi je neki Flajsov pristaš, ki je tako učen, da se zna podkrižati, črke pa ne pozna nobene. In vendar mu je Flajs naročil »Sl. Dom«. — Taki so liberalni izobraženci in inteligenti na deželi.

d Iz ribniškega okraja. V najkrajšem času, kakor slišimo, dobimo novega načelnika v cestnem odboru. Novi odborniki so razven dolenjskega župana sami naši somišljeniki, medtem ko je bil preje cel cestni odbor izključno v liberalnih rokah. Liber. cest. odbor je — kakor slišimo prav slabo gospodaril. Novemu cestnemu odboru bo pustil — kakor je pri liberalcih pač že stara navada — prazno blagajno, velik dolg in ceste v tako slabem stanu, ka-

kor jih ni gotovo nikjer drugje na Kranjskem. Novi cestni odbor čaka gotovo velika naloga — popravljati liberalne grehe!

d Iz Ribnice. Za zadnje naše volitve v kmečki skupini so naši liberalci razmetali med volilce vse polno letakov. Posuli so z njimi cesto in neki zlikovec, katerega ime nam je dobro znano, jih je nalepil tudi na hiše v Ribnici. Skrbeli bomo, da pride zadeva pred pristojno oblast, ker si ne pustimo s takimi nesramnostmi po noči svojih poslopij mazati. Tudi tisti, ki ima v Ribnici skrbeti za nočni red in mir — to je trški načelnik graščak A. Rudesch — naj malo premisli, komu je izročil nočno varstvo našega trga! — Kakor zvemo iz zanesljivega vira, se je iz dr. Rajhove pisarne pošiljala našim somišljenikom neka sramotilna slika dr. Kreka. Malo priporočljivo za odvjetnika g. dr. Rajha! Tako liberalno dobroto bomo upoštevali in se skušali revanžirati po svojih ljudeh. Tudi je za liberalno stranko v veliko spričevalo uboštva, da je njen politični voditelj dr. Rajhov koncipient dr. Klepec! — Somišljeniki! Zapomnite si sramotenje naših poslancev od naših liberalcev! Upoštevajte svoje moze in podpirajte le naše trgovce!

d Semič. Tukajšnji železniški predor je skoro zgotovljen. Napraviti imajo le še kanal, položiti tir in zadržali bomo lahko v svet, ki nam do sedaj ni bilo mogoče. Železnica bo za nas neizmerne važnosti v trgovini in v drugih ozirih.

d V Leskovcu se ljudje že ogibajo tiste štacune in tiste gostilne, kjer so najbolj delali za liberalstvo. Prav je tako! — Dne 16. t. m. smo imeli ogenj. Liberalni načelnik je vpil, naj gresta gasiti kaplan in dekan. Pa ni bilo treba: prišla je znanca in ogenj — panala!

d Iz Sodražice. Na Štefandan nas je obiskal novoizvoljeni dež. poslanec g. A. Lovšin. Ker pred volitvami ni imel prilike v Sodražici razviti svoj program, je sedaj kot izvoljen poslanec stopil pred svoje volilce, da se jim zahvali za zaupanje, katero so mu s svojimi tako številnimi (240) glasovi izkazali, ter zasliši njihove želje, za katere se ima kot poslanec zavzemati. Na shodu, ki je bil zelo dobro obiskan, je v daljšem lepem govoru, ki je bil opetovano prekinjen s pritrdjalnimi medkljici, povdarjal, da bode v splošnem deloval po načelih stranke, kateri pripada, posebej pa kot poslanec ribniške doline vse svoje moči zastavil v njen blagor. Največ pohvale je žel, ko je izjavil, da se bo potegoval za to, da deželni zbor ozir. odbor sorazmerno z Gorenjsko dela tudi za napredek Dolenjske, zlasti njegovega volil. okraja. Več volilcev se je javilo k besedi, ki so mu priporočali razne krajevne potrebe, da se v zbornici zanje zavzame. Ker je mnogo potoval po Tirolskem in Švici ter mu je dobro znana tamonja gojitev živinoreje, nam je obljubil na enem prihodnjih shodov kaj več o njej

povedati. Po dveurnem zborovanju so so se volilci z zadovoljnostjo razšli, trdno prepričani, da so v osebi g. Lovšina pravega moža poslali v deželno zbornico.

d Loški potok. Podpora 500 K je od visokega deželnega odbora prejela naša občina. Visokemu deželnemu odboru najiskrenejša zahvala. Enako zahvalo poslancema gg. dr. Peganu in Škulju.

d Št. Janž. Božične praznike smo praznovali v znamenju zmage. Dne 9. dec. je padlo liberalno zidovje in dobro misleči ljudje so se globoko oddahnili, kajti dober zrak je prvi pogoj življenja. Mislim, da se pri nas ozračje temeljito čisti. — Na sveti večer je izobraževalno društvo priredilo dobro obiskano in živahno domačo zabavo s tombolo. Pevski zbor je zapel par lepih pevskih točk. Na dan sv. Štefana po popoldanski službi božji pa se je vršilo v dvorani predavanje o Balkanu. Udeležba je bila naravnost ogromna. Ljudje so ves čas pazno sledili poučnim izvajanjem predavatelja in tako pokazali smisel za zgodovino in gospodarsko-politični položaj balkanskih bratov. Da je bil spored bolj zaokrožen je pevski zbor zapel na koncu še nekaj lepih pesmi. Drugo predavanje, tudi silno zanimivo, se vrši na novega leta dan.

d Škocijan pri Mokronogu. Tolojavstvo. Liberalci zavratno napadli Orle. V petek zvečer 13. dec. so liberalni 'opovi napadli štiri fante Orle. Ti so ravno stopili iz Pirnarjeve hiše v Grumtjah, ko planejo nenadoma skriti v zasedi liberalni lopovi — okrog 10 po številu — na nič hudega sluteče fante ter začnejo s koli udrihati po glavah. Fantje so si komaj oteli življenje. Bili so nepripravljeni in neoboroženi. Edino ceden je imel palico v rokah. Razume se, da so bili takoj po prvih silnih udarcih oblitni s krvjo. Kri je lila iz ran na glavi po obleki in životu. Eden izmed Orlov samo zato nima razbite glave, ker je planil na najbližjega napadalca in ga podrl na tla, tako da tolovaji hipno niso vedeli, koga bi zadeli, svojega ali napadenega. Napadalci so imeli obraze pomazane z belo barvo. Take propalice so postali liberalci. Tiči so se sami izdali, ko so pripovedovali domačim, kako je tekla kri „čukov“ in ko so se med seboj preglasno posvetovali, kako se bodo med seboj zagovali. Najgrše je to, da so med napadalci že čez 40 in 50 let stari zakonski posestniki. Liberalni banditi so bili jezni, ker so pri deželnozborskih volitvah propadli, pa so se maščevali na tak zverski način nad nedolžnimi fanti.

d Št. Vid pri Zatičini. Nekdo robanti po »Slovenskem Narodu« in napada ljudi Sl. Ljudske Stranke. Na piki ima posebno gospoda Miklavčiča in pa g. učitelja Jevnikarja. Ta dva sta namreč najbolj pogumna in neustrašna in pred takimi imajo liberalci, če so tudi še tako predrzni, velik strah.

Tema gospodoma pripisuje »Narodu« veliko moč. Pravi namreč, da bi samo zadostovala ena beseda iz njunih ust, bi pa bilo po okrajnem slugi Grmu na dr. Lampetovem shodu. No, Dolenjci smo prefini ljudje, da bi se posluževali takih surovosti, kakršne so v modi med dolenjskimi liberalci. O Grmu pa le to-le: Grm ima predolg jezik, in ta ga bo še večkrat tepel. Enkrat je že okusil vsled tega trpkobo kmečkih pesti. Grma naj samo politična oblast u Litiji podučí, da je zato nastavljen, da raznaša uradne spise, ne pa da moti politične shode. Sam naj se pa spomni onih časov, ki je prosil zaslonbe in priporočila pri pristaših Slov. Ljudske Stranke, da bi bil nastavljen za okrajnega slugo. Če mu bo pa žganje mešalo glavo, bomo pa kmalu z njim gotovi.

d Iz Toplic na Dolenjskem. Danes moramo povedati nekaj kratkočasnega. Slišali smo namreč, da se poljski župan Anton Klinc hvali, da je tudi on volil Štemburja. Na to pravimo samo tole: Ali ste ga videli lisjaka! Ni dolga tega, kar smo videli, kako je ravnata lisjak prinesel z Gorenjega polja skozi hosto pooblastilo za našo stranko pri občinskih volitvah — in tedaj smo vsi Topličani brez izjeme ostrmeli. Neki topliški liberelec je rekel: „Kaj takega premore samo Anton Klinc“, drugi je pa pristavil: „Kadar Klinc koga posebno nafariha, se drži tako resno, kakor da je ravnokar zmolil vse tri dele rožnega venca.“ Naš pristaš se je pa prav po kranjsko odrezal, rekoč: „Klinc mora ustanoviti ali tovarno za farbarijo ali pa šolo za lisjake. Naj pa napravi to ali ono, vzeti mora za direktorja našega Martina Matkota, ker sta oba enako namazana.“ — Je pa še en drug vzrok, zakaj se naš nadučitelj Martin Matko prileže k poljskemu županu. Stvar je tale: Kadar kakšen cigan pripelje medveda po vasi, mu v ta namen, da rajše pleše, zraven poje: „Uj, uj, uj! pleši, pleši, moj Martine!“ Ker je naš Matko tudi bolj kratkega pogleda in da ne bi padel v kakšno klerikalno jamo, ga poljski župan Anton Klinc dene večkrat na špago in mu zapiska na svoj ameriški klarinet: „Uj, uj, uj! Pleši, pleši, moj Martine!“ — Bolj težak je ta ples, pa bo že šlo.

d Vače. „Umrli je mož.“ Na široki seti smo 22. t. m. v prezgodnji grob položili posestnika in odbornika šentlamperške občine Jožefa Drobeža, moža plemenitega krščanskega značaja, ki mu je bila vera res življenje. Skromen in prijazen do vseh je bil pri vsaki dobri stvari. Bil je odločen pristaš naše ljudske stranke do zadnjega diha. Začel je kri bruhati. Ko sta ga 11. t. m. obiskala dva prijatelja, že ni mogel in ne smel govoriti, a zbral je še zadnje moči ter vprašal za celoten izid volitev. Ko je slišal jako ugodno novico, mu je veselje zaigralo na bledem obrazu. N. v. m. p. — Mladi vojaki. Iz domače občine je bilo spomladi 11 fantov potrjenih. Štirje

„Orli“ so bili vmes. Trije naprednjaki so strepetali pred vojaško suknjo ter ušli v Ameriko. Mi smo pa te dni ravno tri naše fante dobili domov, čeprav je Peruci vedno zatrjeval, da bodo morali tri leta služiti. „Orel“ na Vačah šteje 26 članov, ker pristopajo novi. — Ptič se spozna po petju, liberelec pa po dejanju. Na Andrejevo nedeljo smo imeli celodnevno češčenje, ki se ga je krščansko ljudstvo udeleževalo z nenavadno vnemo. Pri liberalnem „županu“ so pa v gostilni brez licence tisto popoldne godli in plesali. Zvečer so pa ljudje, ko so šli iz cerkve, na poti domov našli moške in celo dekleta do nezvesti pijane ležati. Kdor ima kaj vere, si sodbo napravi sam. — Kres na Slemšku je 10. t. m. naznanjal, da so bili liberalci pri volitvah po celi deželi poraženi. Tudi v domači občini smo bolje zmagali nego prejšnji čas. Posebno pohvalno moramo omeniti one naše farane, ki so volili v sosednje občine. Tu so se najbolj izkazali vrli Kandršani. Iz naših Kandrš baj je nikdo liberalno volil. Pa tudi v občino Št. Lambert, Konj, Peče in Hotič je ravno naša župniša dala najmanj liberalnih glasov; skoraj nič.

d Velika dolina. Na božični dan, 25. decembra je uničil požar posestniku Martinu Galič iz Cirknika gospodarsko poslopje. In sicer: živinski in svinjski hlev, skedenj, parno in kaščo. Zgorelo je vse poljsko orodje in žito; tudi vsa hrana za živino. Zažgali so najbrže otroci. Požrtvovalni sosedi so prišli vsi na pomoč, ter delali neumorno celi dan za svojega bližnjega. Bodi jim izrečena na tem mestu topla zahvala!

d Velike Lašče. — Volitve so zopet prav očitno pokazale, kaj drži pokonci laško liberalno trdnjavo; širokoustna bahavost in predrzna nasilnost, 1. decembra so obhajali „zmago“ in razkladali vsakemu, kako je liberelec Andoljšek zmagal tudi v lužarski in robarski občini. Bogve kaj bi šele vedeli povedati ti širokoustneži, če bi bili res zmagali! — Nekateri liberalci so grozili volilcem, da jim bodo dali okušati svojo moč, če ne bodo z njimi volili. Imena so znana in obračun za volilne sleparije ni daleč. — Skrajni čas pa je že da odneha župan Virant s svojim liberalnim počenjanjem. Ta mož, ki se je počasi iznebil vsega svojega posestva in ne plačuje nobenega davka, je samega sebe vpisal med volilce, ki plačujejo davek. Bahal je okoli, da bo v kratkem cestni načelnik, da bo izposloval hogsigavedi komu in kakšne podpore! S svojo navidezno močjo in vplivom je pritiskal na volilce, da bi liberalno volili. Kjer ni šlo s silo, tam je nastopil z zvijačo in se hlinil kakor da ni liberelec. Res pa je le to, da je v Laščah nekaj mož, ki se mogočne delajo, pa nimajo prav nič moči in vpliva, ampak samo polna usta baharije. — Zelo so se razvijali tudi oče Lenček in vsiljevali zlepa in zgrda liberalne kandi-

date tistim, ki so od njihovega težkega palca odvisni. Pravijo celo, da je bil ta daleč okoli znani palec v zadnjem času za liberalne kunte nekaj lažji. Bo pa zdaj za „klerikalce težji, pa bomo „glih“. Tudi se govori, da bodo oni, ki znajo tako „šparat“, da vse dolžnike boli, kupili velikolaški okraj, kadar bo kranjska dežela naprodaj. Zakaj pa ne? Denarja imajo kot čepin, S. L. S. bo pa tako ali tako deželo morala prodati, zato ker mogočni Lenček iz V. Lašč tako pravijo. Nekateri pa govore, da so v Laščah že vse liberalne hiše „prerukane“ in da pride na vrsto tudi hiša „šparmojstra.“

Notranjske novice

n Bloke. Občinski odbor je sklenil v svoji zadnji seji, da se znižajo občinske doklade za 130%. Liberalci niso mogli drugače gospodariti, kakor da so jih dvignili na 100%. Naša stranka jih je pa znižala. — Vodovod v Novi vasi se bo, kakor vse kaže, vendarle delal, oziroma popravil in razširil. Pritožba, ki so jo nekteri poslali na deželno vlado in potem celo na ministerstvo, je zavrnjena. Deželni odbor je tudi že ukrenil, da bo dežela prispevala k stroškom s 30%. Ostalo bo dala država in interesne.

n Dobrova. Volitve so minule. Kljub hudi agitaciji naših nasprotnikov sta dobila njihova kandidata le bore malo glasov. — Tudi z letošnjo letino smo, hvala Bogu, še dosti zadovoljni. Žita smo namlatili, kot že dolgo ne. Slame pa je bilo primeroma nekoliko manj kot druga leta. Kakor žita, tako so se tudi okopavine, razen repe, še dosti povoljno obnesle. Tako je n. pr. neki posestnik pridelal peso, katerih deset je tehtalo čez 75 kg. K takemu uspehu pa seveda največ pomore umno ravnanje, globoko oranje in gnojenje v jeseni, da se zemlja in gnoj pozimi razkrojita in tako pripravita za krepko rast rastlin. — Da se pri nas ljudje zavedajo, da je treba tudi kmetu vedno več strokovne t. j. stanovske izobrazbe, kaže namreč to, da obiskujeta iz naše fare zopet dva učenca zim. kmet. šolo na Grmu. Tako je prav! Le v vsestranski izobrazbi in zanimanju za novosti, bomo tudi pri kmetiji dosegli vedno lepše uspehe. — Odkar prireja dež. odbor gospodinske tečaje po deželi, se tudi pri naših dekletih opazuje splošno zanimanje za gospodinski in predek. Kaj, ako bi naprosili deželni odbor, da tudi pri nas kaj enakega priredi? Kakor znano, se namerava po poglobitvi Ljubljanske regulirati tudi Gradaščica in Horjulsko. Ali bi ne kazalo, da se z deželno pomočjo regulirajo tudi njeni dotoki, ki zamočvirjajo in zanašajo s peskom cele lege senožeti? Prizadeti možje, zganite se!

n Gradišče pri Vipavi. Na dan svetega Štefana smo imeli na Gradišču

prvo veselico našega društva. Veselico smo imeli po starogrškem običaju pod milim nebom. Vi „Kranjci“ in vsi drugi, ki ste o božiču gazili sneg do kolen, tega ne boste verjeli, vendar je bilo tako. Pri nas ni nič snega, sonce nam je pa tako ljubeznivo sijalo, kakor na Kranjskem šele o veliki noči, pa še takrat ne zmeraj tako. Veselica se je kot prvenec prav povoljno obnesla, denarni uspeh pa je naravnost imeniten. S tem smo Gradiščani pokazali, da nismo zadnji na Vipavskem in da hočemo tudi mi za pravim napredkom.

n Hrenovice. Pri volitvah se je topot izkazal naš mogočni župan Kaučič. „Neodvisni kmetje“, ljubljanski Ravnihar in postojnski Gašpari so napravili shod v Hruševju. Pokazal jih je župan Kaučič. Čudno pa se nam zdi, da se naš Kaučič, župan, tako potega za liberalne kandidate in da celo agitira proti Žitniku, pri katerem je že z raznimi prošnjami moledeval. Svetovali bi mu, da naj se sedaj v potrebah obrne na živinskega zdravnika Gašparija ali pa na „pirotovega“ Edvarda; poslanec Žitnik pa, proti kateremu je naš župan nastopil, naj ga ob priliki odslovi. Naš župan naj se le dobro zaveda, da županuje v občini, ki po veliki večini pripada S. L. S. in je tudi zanjo oddala večino glasov. — Nadalje bi se lahko še vprašali: kolikokrat je videti našega župana na leto pri sv. maši?

n Iz Idrije. Naše mesto je zaključilo volitve v deželni zbor. S. L. S. je takoj dobila 181 glasov, liberalna samo 147 in soc. demokratska 126. V ožjo volitev je prišel g. dekan in g. Gangl. Soc. demokrati so do zadnjega trdili, Gangla ne, oddamo prazne listke, ali raje že napišemo na volilni listek Arko kakor Gangl. Liberalci so namreč ogoljufali soc. demokrate za en mandat. Da jim pomagajo socialni demokrati v Ljubljani in v Idriji do zmage, naj za plačilo dobe enega poslanca. V Ljubljani jim ga niso dali, a pri idrijski volitvi bi bili morali liberalci dati toliko glasov demokratom, da bi bili prišli v ožjo volitev. Tega se pa niso držali. Agitirali so na vse pretege, da so imeli demokrati najmanj glasov. Drugo krivico jim je Gangl naredil, ko je odjedel demokratom oder v gledišču. 1100 kron so dali demokratu za oder v nadi, da ga postavijo v erarično gledišče. Prostore so že imeli zagotovljene za zborovanje, a ko so hoteli še za predstave prositi, jih je zahrbtni Gangl pretekel in izposloval proti dani besedi liberalcem oder za predstave. — Zato zopet nova jeza. In tretjič so se pritožili, da jih liberalna frakcija dosti ne mara, v kavarni celo prezira, ali pa še celo malo povleče. Do zadnjega so se upirali voliti Gangla, a nazadnje so ga le volili. Od 126 svojih glasov jih dajo 95 Ganglu, druge oddajo prazne, ali na ime Kristana. Pri prejšnji tovaršiji z liberalci jih je glava bolela, najbrž tudi pri novi zvezi dobe zopet čez klobuk.

n Iz Preserje. Na sveti večer smo imeli ogenj. Pogorelo je gospodarsko poslopje župnišča. Ogenj je nastal po neprevidnosti otrok, ki so metali razne užigalne stvari okrog poslopja. Polnočnica se je morala preložiti na jutro.

V Preserju se je od gotove strani pričelo z agitacijo, da bi prosili za napravo dobrih prometnih cest, kar bi bilo res jako umestno in koristno. Preložila naj bi se cesta iz Podpeči na Preserje do Gorenje-Brezovice, od Preserja do Goričice in iz Kamnika na kolodvor-Preserje, in sicer naj bi šla cesta iz Podpeči okrog griča sv. Jožefa nad Malnom proti Preserju in dalje do Gorenje-Brezovice. Druga bi se od te prve odcepila v bližini Preserja in šla skozi Kamnik čez Prevalje do Goričice. Tretja pa bi se v Kamniku odcepila in šla po Lazih na kolodvor-Preserje. Te ceste pa bi tekle deloma po starih cestah, deloma pa bi se preložile. Dosedanje okrajne ceste so sicer v dobrem stanju, toda žal, so tako nerodno izpeljane, da se s količjak težjim vozom že ne more voziti. Cesta iz Kamnika na kolodvor pa je sedaj le slaba vaška pot. Količeka pomena bi bila preložitve teh cest za celo Presersko, kakor tudi za sosednje občine, se ne da preceniti v naprej. Naj le omenim, da bi se na vsakem vozu lahko več kot še enkrat toliko peljalo ko dosedaj. Prišli bi razni kupci z lahkoto v te kraje, kar jim je sedaj otežkočeno, kakor tudi romarji s vozovi, katerih pride vsako leto na tisoče, ker je tukaj več božjepotnih cerkva, kakor: Zalostna gora, sv. Jožef, sv. Ana, sv. Tomaž in sv. Florijan. Bilo bi to v veliko korist občini, ker bi bilo mnogo več tujskega prometa. Zelo prikladno bi bilo tudi lovcem. Tu so imenitni lovski revirji in bi tudi lov radi dražje plačevali ko dosedaj. Pričakujemo, da se bodo naši cestni odborniki z vso vnemo zavzeli za to stvar in da bodo tudi naši posilanci šli nam v tem oziru na roko, da bo tudi naša uboga Preserska občina deležna dobrot deželnega odbora, ki so jih v tako obini meri deležne mnoge druge občine. —

Pred leti se je tudi sprožila misel za vodovod, kar pa so naši možje odklonili, češ da bi bilo preveč stroškov. Kolike vrednosti bi bila dobra pitna voda in kolike važnosti v slučaju požara, pa niso pomislili. Imamo sicer par brizgalen, toda kaj pomagajo če vode ni. Premožnejši posestniki imajo sicer kapnice ali iste so hitro prazne v takem slučaju. In ravno ti posestniki so zoper vodovod. Gotovo pa je nad polovico posestnikov, ki bi vodovod radi imeli. Dosedanje kapnice pa bi se dale kaj koristno izrabiti za gnojne jame, ker se sedaj gnojnica brez koristi drugod razliva. Torej možje, zganite se!

n Iz Vipave. Tri dni pred božičem smo imeli duhovne vaje po vodstvom preč. g. priorja iz Zatične. Bilo je prav lepo. Duhovne vaje so bile za dekleta, vendar so se jih v precejšnjem številu udeleževali tudi drugi verniki. Češčenje na sveti dan se je jako lepo obneslo. Molilo se je z neko posebno vnemo in gorečnostjo. Božji blagoslov ne bo izostal. Gospodična Lojzika je pa tudi tako lepo oltarje opletla s svežimi cvet-

licami, da je bilo veselje v cerkev prihajati. O božiču se kaj tacega ne vidi povsod. — Hranilnica in posojilnica v Vipavi, Kmetijsko društvo, Živinorejska zadruga in Živinorejska zavarovalnica bodo z novim letom poslovale v novo urejenih prostorih, kjer je bila prej lekarna. Zadružna hiša je povečini dodelana, ima lično zunanost, ki je kras trgu in lepo urejene notranje prostore, ki so oddani ali se bodo še oddali za zasebna stanovanja. Bog daj zadrugam tudi v novih prostorih svoj blagoslov, ki jih je spremljal tudi do zdaj.

Listnica uredništva. Resnici na ljubo potrjujemo, da dopisa v Domoľubu štev. 51 na 8. strani „Z Vrhniče“ ni pisal nobeden duhovnik te dekanije.

Raznoterosti.

Velikani. Pred nekaj tedni je umrl na Portugalskem neki velikan in ob tej priliki se spominja časopisje raznih velikanov, ki jih pozna zgodovina. V vojski Karla Velikega je bil ogromen vojak, ki je ob neki priliki s svojo psičo prestrelil štiri sovražnike na en mah. Rimski cesar Maksimin je bil visok 2 metra in pol in je pojedel na dan 40 funtov mesa. Prste je imel tako debele, da je nosil zaplestnice svojih žena kot prstane. V Britskem muzeju v Londonu se nahaja okostnjak, ki ima jako zanimivo zgodovino. Irski orjak Burne se je kazal ljudem po sejmeih in s tem zaslužil mnogo denarja; bil je pa strašen pijanec in zato se je kmalu uničil. Pred smrtjo mu je učenjak Hunter ponudil 800 funtov šterlingov za njegovo mrtvo truplo. Burne bi bil moral v oporoki pismeno potrditi in svečano izjaviti, da njegovo mrtvo truplo pripade anatomskega zavodu. Ta ponudba je pa velikana zelo prestrašila in dal si je od štirih najboljših prijateljev priseči, da ga bodo dostojno pokopali — v morju. Ko je Hunter to zvedel, je podkupil grobarje, ki so namesto Burnejevega trupla naložili v krsto razne težke predmete, krsto zabili in jo svečano spustili v morje, Burnejevo truplo pa spravili v Hunterjeve roke. Tako je tedaj Britski muzej dobil orjaški okostnjak.

38 let po nedolžnem v ječi. 2. avgusta 1877 je bil v Palermu na dosmrtno prisilno delo obsojen poljski delavec Erasmo Vassallo, ker je bil obdolžen, da je umoril veleposestnika Francesca Bologna. V preišovalnem zaporu je bil celi dve leti. Prej in slej je zatrjeval, da je nedolžen, kar mu pa ni nič pomagalo. Prebil je v ječi celih 38 let. Sedaj šele se mu je s pomočjo sorodnikov umorjenega veleposestnika posrečilo dokazati svojo nedolžnost. Izpustili so ga iz ječe in mož se je odpravil v svojo domačo vas Capaci. Tu je našel od cele svoje družine živega le še enega sina; žena in drugi so mu pomrli. Italijanska država 63 letnemu možu ne le ni dala nobene odškodnine, marveč mu je še vozne stro-

ške iz Ancone, kjer je bil zadnja leta zaprt, do doma odtegnila od njegovega zaslužka v ječi. Zanimivo pa je, da Vassallo kljub prestani veliki krivici do nikogar ne goji nobenega sovraštva. Preživljati se namerava s tkanjem, ki se ga je naučil v ječi.

Spomenik kraljici Dagmar na Danskem. V nedeljo, dne 24. avgusta t. l., so v daljnem Ripnu (Ribe) na Danskem odkrili spomenik slavni kraljici Dagmar iz rodu Přemysl. Bila je žena kralja Valdemarja. Plemenita češka princeznja živi še dandanes v spominu vsega danskega rodu, ki jo je oboževal in zdaj njen spomin ovekovečil z umetniškim spomenikom. »Iz daljnje zemlje je prišla sem kraljica Dagmar«, se začena krasna danska pesem, in s temi besedami je tudi slavnostni govornik, pastor Jensen, začel svoj govor pri odkritju spomenika. Spomenik stoji na morskem obrežju in predstavlja prednji del ladje na kipečih valovih. Na nji stoji krasna postava kraljice s kraljevim načelkom na glavi, z levo roko na srcu, z desno si pa zaslanja vid, zroč v daljnjo daljavo: »Fra fjerne lande kom hun...« Na zadnji strani spomenika je reliefni prizor, ki predstavlja smrt kraljice Dagmar. Spomenik je delo danske kiparke Ane Marije Nielsonove. Pod njim je napis 1205—1212, nadalje češki in danski grb. Podstavek je od granita, drugo iz bronu, grba sta srebrna. Ob odkritju je govorila tudi gospa Ulrichova o češki domovini kraljice in narodnem boju na Češkem. Nato je vsa množica zapela lepo pesem: »Iz daljnje zemlje je prišla k nam kraljica Dagmar...«

O češkem izseljevanju na Balkan. O tem vprašanju piše Čeh Frančišek Živnustka, nadlogar v Daruvarju, v zagrebškem »Novem Češkem Listu«, da bi moralo biti sistematično. Varovati se je treba vseh pustolovskih poizkusov. Najbolje bi bilo kar cele češke vasi ustanoviti, po potrebi tudi s Slovaki vred. Nadalje piše: V septembru pojedemo v Belgrad, Skoplje in noter v Bitolj. V Belgradu pojedem k poljedelskemu ministru, da se mi odkaže mesto v srbski državi, potem nastopim študijsko popotovanje. Koristno bi bilo ustanoviti akcijsko družbo, h kateri bi se trumoma oglasili Čehi iz kraljevine. Lahko bi bilo nakupiti mnogo dobrih zemljišč, ki bi se s primernim dobičkom prodajala. Mnogo kmetijskega prebivalstva bi šlo na Balkan, namesto v Ameriko, ko bi vedeli, da pridejo med češko naselbino in bi si lahko zanesli na sporočila in zaščito razumnih voditeljev.

Milan Šarić, hrvaški časnikar in publicist, umrl. Kakor poročajo listi, je v pakraški bolnici prominul Milan Šarić, star 38 let. Spadal je k prvi praški hrvaški omladini. Bil je pravi kritik in analitik filozofično - sociološke smeri. Nameraval je spisati delo o Antonu Starčeviču in je bil uvod k temu njegov članek »Mladost Antona Starčeviča. Prelagal je tudi M. Gorke-

ga. Bil je sotrudnik zagrebškega »Obzora« in oseške »Narodne Obrambe«. Napredna Hrvaška je v rajnem izgubila odličnega delavca.

Odlikovan pes. V mestecu Dudley na Angleškem je ponoči v neki hiši začelo goreti. Ljudje so vsi trdno spali in nihče ni vedel za nevarnost, ki jim je pretela. V veži je spal majhen gospodarjev psiček »Nell«; ko je zavohal dim, je začel lajati, a nihče se ni zmedil za to. Psiček je nato še obupneje lajal in nemirno dirjal po stopnicah gor in dol, tako da se je končno gospodarju le čudno zdelo ter je odprl vrata. Nasproti mu je butil gost dim, bil je zadnji čas. Rešili so se vsi stanovalci in ogenj se lokalizirali. Psičku rešitelju so pa sedaj podelili bronasto svetinjo, ki jo je ustanovilo društvo »Canine Society« za rešitev iz nevarnosti požara.

Demonstracija budimpeštanskih izvoščakov. 300 budimpeštanskih izvoščakov se je 23. t. m. demonstrativno pripeljalo v ministr. predsedstvo in v notranje ministrstvo, ker budimpeštanska občina ne drži, kar je glede na njih koncesije obetala. Če ne bi demonstracija pomagala, pravijo, da se peljejo na Dunaj k cesarju.

SMRT V BOŽIČNI NOČI.

Kodanj. Na sveto noč se je potopilo več ribiških čolnov, 19 ribičev je uto-nilo.

Dva trgovca z deklicami prijeta. Na postaji Strasnica so prijeli dva trgovca z deklicami, ker sta v nekem zaboju hotela čez mejo neko s kloroformom omo-teno deklico prepeljati.

Draginja živil na Ruskem. »Rigaer Zeitung« je na podlagi uradnih podatkov priobčila naslednje številke o podražanju živil na Ruskem. V letih od 1890. do 1899. se je plačevala rž povprečno po 52 kopejk za pud (40 funtov); od leta 1908. do 1912. pa znaša povprečna cena že 83 kopejk. Pšenica se je v istem času podražila od 80 na 115 kopejk za pud. Pri tem treba vpoštevati, da Rusija nima nobene carine na žito. Cene za pšenično moko so se do leta 1900 le redkokdaj zvišale in le ob najslabših letinah je stal pud moke 2 rublja; v letih 1905. do 1912. je pa bila moka stalno dražja in je zadnje leto kljub obilni letini poskočila na 26 rublja. Še bolj nego žitu in moki so se zvišale cene za živino in meso; od leta 1890. do 1912. so poskočile cene na peterburškem trgu za posamezen komad: prešičom od 14 na 25 rubljev, goveji živini od 77 na 133 rubljev, telatom od 14 na 25 rubljev; mesu pa: govejemu od 4'15 na 6'80 rubljev za pud, in prešičevemu od 3'25 na 7'50 rubljev. 1000 jajc se je dobilo leta 1904 še za 27 rubljev, leta 1912. je isto število stalo že 34 rubljev. Iz vsega tega se da sklepati, da se motijo tisti, ki mislijo, da bi mogla Rusija s svojimi agrarnimi proizvodi pritisniti na draginjno v Evropi — saj ima že sama draginjno doma.

REFORME V RUSKI PRAVOSLAVNI CERKVI.

Že nad leto dni je v Peterburgu delovala posebna pravoslavna cerkvena komisija, ki je imela sestaviti načrt za čas primerne reforme v ruski pravoslavni cerkvi. Komisija je te dni dovršila svoje delo in se bo njen reformni načrt predložil splošnemu ruskemu cerkvenemu zboru, ki bo sklican 1. 1914.

Bistvene točke reformnega načrta so približno te - le:

Sv. sinod, čegar člani so se do sedaj brez izjeme imenovali, bo v bodoče sestavljen iz 12 metropolitov, nadškofov in škofov in predsednik mu bo patrijarh. Metropolitii bodo stalni člani sv. sinoda, škofje se pa imenujejo. Sv. sinod je najvišja oblast ruske cerkve, ki odločuje v vseh zadevah, ki spadajo v kompetenco cerkvenega zbora; sv. sinod je neposredno podrejen carju in tvori najvišje cerkveno sodišče. Sv. sinodu je poverjeno nadzorstvo nad vsem; verskimi šolami in ima paziti nad izdajo knjig in spisov verske vsebine.

Dosedanje agende višjega prokuratorja sv. sinoda se znatno omeje in preidejo v patrijarhove roke, ki bo v cerkvenih stvareh občeval neposredno s carjem. Višjemu prokuratorju ostanejo v bodoče le juridične cerkvene zadeve, v katerih bo odločeval, in pa vodstvo pisarne sv. sinoda. Toda tudi patrijarh ne bo član vlade, katera potemtakem ne bo imela nobenega neposrednega vpliva na tok cerkvenih stvari.

DEMONSTRACIJA NA DUNAJU.

Dunaj. V ljudski dvorani rotovža se je vršil včeraj socialnodemokratski shod zoper brezposelnost. Demonstranti so nato, pojoč delavsko pesem, pred parlamentom z različnimi vzkliki demonstrirali. Mnogobrojna policija ni imela prilike posredovati.

ZAROTA PROTI FERDINANDU.

London, 29. dec. »Daily Telegraph« poroča, da je bulgarski kabinet Ferdinandu svetoval, naj za nekaj časa Sofijo zapusti, ker je policija odkrila proti njemu naperjeno zaroto. Nadalje poroča, da je kabinet v vladarjevi odsotnosti nameraval izvesti državni preobrat, a je garnizija v Varni pokorščino odpovedala.

Sofija. V četrtek je prišlo v Sofiji do pouličnega boja med socialisti in njihovimi nasprotniki. Več oseb je bilo težko ranjenih. Množica je začela pletniti. Klicali so: »Doli s carjem! Živela republika!« Poklicalo se je vojaštvo. Vojski so pa pokorščino odpovedali, češ, da ne gredo proti socialistom. Po dolgem času se je vendar s težavo mir napravil.

GRŠKA VOJNA MOČ.

Atene. Grčija postavi v vojski pet armadnih zborov, vsak po tri divizije, vsaka divizija tri polke, torej skupno 45 polkov. Število vsega moštva v bojnem času bo znašalo 460.000 mož.

BEDA V KNEŽEVINI LIECHTENSTEIN.

Vaduz, 29. dec. Liechtensteinski deželni zbor je dovolil 50.000 K v podporo bednega kmečkega stanu.

Utihotapljanje smodk in cigaret. Carinske oblasti v Karlovih varih so prišle na sled velikemu tihotapstvu s cigaretami in smodkami, ki se te vršilo že kakega pol leta. Dognalo se je, da je neka draždanska tovarna izdelovala smodke in cigarete, ki so bile po obliki popolnoma istovetne z dotičnimi avstrijskimi režijskimi izdelki, a iz mnogo slabšega tobaka. Te potvorbe je potem trdila potom tihotapev spravljala v Karlove varje in okolico. V zadnjih šestih tednih je tako spravila v promet nad tri milijone šport-cigaret. Zadnje dni so oblasti konfiscirale velike pošiljave potvorjenih tobačnih izdelkov. Ponarejene smodke so večinoma vrste trabuko in britanike.

Kralj tehnike — odločen katolik. Dne 1. aprila 1912 je priredil katoliški klub v New Yorku zborovanje, na katerem je imel govoriti jezuit Bernard Vaughan o Devici Orleanski. Predsednik zborovanja je bil kardinal Farley, podpredsedstvo pa je ob vihnem odobravanju prevzel svetovnoznani iznajditelj Guglielmo Marconi, ki ga protestantje štejejo za svojega, a je ne samo krščen, temveč tudi globoko veren katolik. Za čast, ki so mu jo izkazali na zborovanju, se je zahvalil v lepem govoru, v katerem je pozdravljal newyorške katolice, zlasti njih kardinala Farleya in P. Vaughana. Poudarjal je velike zasluge jezuitskega reda za kulturni napredek današnjega časa. Priznal je, da se mudi zato v Ameriki, ker hoče zvežati Japonsko z Ameriko po — brezžičnem brzojavu, ki je lep simbol katoliške Cerkve. Kajti tudi v katoliški Cerkvi je vedno sto in še več milijonov vernikov celega sveta brez vidnih vezi v najožjem duhovnem stiku.

Mala obrt ne nazaduje. Mnogi ljudje trdijo še dandanes, da je mala obrt zapisa propadu. Med te proroke spadajo seveda tudi socialni demokrati. Neresničnost te trditve pa se je že ponovno dokazala, zlasti potom statistike iz Nemčije, kjer se vendar skokoma razvija industrija. Pa tudi v Avstriji imamo mnogo dokazov za zdrav razvoj male obrti. Zanimiva so poročila različnih trgovskih in obrtnih zbornic o izpremembah v obrti v svojih okrožjih. Nedavno je izšlo poročilo trgovske in obrtne zbornice v Brnu, ki jasno dokazuje življensko sposobnost obrtnega srednjega stanu. Iz tega poročila je razvidno, da se je pomnožilo prebivalstvo v okrožju te zbornice od 1902 do 1910 za 738 odstotkov in medtem, ko je znašalo l. 1902. razmerje obrtnikov do prebivalstva 4 odstotke, je prišlo l. 1910. na 100 prebivalcev 5 obrtnikov. Tega napredka pa ni deležna samo velika obrt, temveč tudi srednja in mala obrt. To dokazujejo nekateri podatki. Od l. 1902. do 1912. so se razvile navedene obrti v sledečem razmerju:

Spomin in bistroumnost. Dober spomin je za vsakega človeka velike vrednosti; nadomestiti ga ni mogoče z no-

benim umetnim in tehničnim sredstvom. Velikim duhovom je dober spomin pri ustvarjanju njihovih del najvažnejši pripomoček, ker jim bistveno olajšuje zvezo misli. In res so imeli mnogi veleumi izvrsten spomin, tako n. pr. Linné, Darwin in Cuvier. Naravoslovec de Candolle je kot gimnazijalec dobil nagrado, ker je znal na pamet prvih šest spevov Aeneide. Macaulay je vedel na pamet ponoviti cele strani iz knjig, ki jih je le enkrat prečital. Napačno pa bi bilo misliti, da sta si dober spomin in bistroumnost bistveno sorodna. Saj je mnogo ljudi na svetu, ki imajo izvrsten spomin, dasi so sicer tepci; z veliko lahkoto si zapomnijo številke, imena, zgodovinske podatke. Dober spomin genialnih ljudi pa mnogokrat ne ohrani takih podrobnosti, marveč obseže splošno celo polje znanja. Tudi je mnogo veleumov, ki imajo izrečno slab spomin; k tem so spadali n. pr. Newton, Kant, Helmholtz, Faraday i. dr. Mozart je imel izvrsten posluhni spomin. Skladatelj Becker, ki je bil od rojstva slep, je znal takoj na glasovirju zaigrati vsako skladbo, ki jo je le enkrat slišal. Med velikimi državniki je bilo veliko takih, ki so čez mnogo let po glasu in videzu takoj zopet spoznali osebe in se spomnili njihovega stanu in imena, s katerimi so se bogvekdaj mimogrede in površno seznanili. Tako je Bismarck, ko je l. 1873. po 10letni odsotnosti zopet prišel v Peterburg, takoj spoznal vsakega, s katerim se je bil kdaj preje seznanil; in vendar je v tem času ustanovil Nemčijo in se pečal s stvarmi, ki so gibale ves svet. Marsikdo se je čudil, ko ga je Bismarck nagovoril po imenu in ga spomnil vseh podrobnosti njunega davnega srečanja. Gambetta je vedel za imena vseh odličnejših republikancev, ki so živeli na Francoskem in v Alžiru in je znal na pamet število vseh glasov, ki so bili v posameznih občinah na Francoskem oddani za republiko.

Mnenje gosp. dr. O. Nebeskyja, privatnega docenta ostetrije in ginekologije na vseučilišču v Inomostu.

Gosp. J. Serravallo

Trst.

Sem rabil večkrat Vaše železnato kina-vino Serravallo in bil sem vedno zadovoljen. Po mojem mnenju je njega glavna zasluga ta, da železo v tej obliki se prav rado vzame in prebavlja od bolnikov.

Inomost, 5. junija 1911.

Dr. O. Nebesky.

Kdor se hoče obvarovati kašlja in dolge bolezni naj se poslužuje Thymomel Scillae lekarnarja B. Fragnerja v Pragi. Cena K 2-20. Pazite pri nakupu na ime!

Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, dr. poslanec

Na lovu za srečo

dosežejo uspehe le močni, zdravi ljudje pri čemur igra veliko ulogo tudi zunanost, obraz, lasje in lepo lice, ker se ceni uspeh mnogokrat po navidezno postranskih stvarih. Prav torej ravnamo, ako odstranjujemo grde izpuščaje, otekline, vnetja in zlasti še vsakovrstne rane, da se iznebimo bolezni in nelepe zunanosti. Kakor vemo že iz skušnje služi zelo dobro pri tem Fellerjev rastlinski esenc-fluid z znamko „Elza-fluid“; splošno izvrstno učinkuje ta bolečine lajšujoči fluid pri vseh kožnih boleznih, solnčarici, sojedcih, razkavi kože, pri srbiljivi koži, nadležnemu potenju, dalje tudi pri izpadanju las, prabajih i. t. d.

Nj. ekszellenca baronica Freytagh pl. Lorin-ghoven, Gorica, Corso Verdi 36 piše: „Sprejmite najodkritosrčneje hvalo za vedno dobro došlo pošiljatev Vašega Elza-fluida, ki je postal v moji hiši ravno tako neobhodno potreben kot voda in kruh. Povsod se trudim tudi druge opozarjati na to in sem to poletje v Porečah to edino čudovito sredstvo več osebam kar najtopleje priporočila.“

Tudi naši bralci naj bi ta migljaj vpoštevali in naročili pošiljatev za poskošnjo Fellerjevega fluida z znamko „Elza-fluid“ za 5 kron franko.

Cesto je slaba, rumenkasta barva na obrazu znak slabe prebave, zaprtja ali drugega motenja pri prebavi in naši bralci naj imajo za take slučaje pripravljene doma Fellerjeve odvajalne, tek vzbujajoče rabarbara kroglice z znamko „Elza-kroglice“. In to je lahko mogoče, saj stane 6 škatlic samo 4 krone franko in se dobe ravno tako kakor Fellerjev fluid pri lekarnarju E. V. Fellerju v Stubi, Elza trg št. 16. (Hrvaško). — — — fil.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu. Cena 1 K 20 vin., vez. 1 K 80 vin., po pošti 20 vin. več. Knjiga se naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. — Življenje je boj in sicer večni boj med zdravjem in boleznijo. Vsakdo išče takoj, ko opazi, da nosi v sebi kal bolezni in začuti, da mu peša zdravje, pomoči, a čisto so vsi leki brezuspešni in umreti mora morda prezgodaj. Človek se ob taki priliki rad spomni svojih prednikov, ki niso poznali bolezni, temveč živeli v zdravju in moči do pozne starosti. Če jih je kdaj napadla kakšna slabost, pomagali so si z domačimi sredstvi, ki so navadno premagala bolezen že v nastanku. Navadna domača zdravila so istinito tudi v današnjih časih najboljši pomoček proti raznim boleznim. Okrog nas cveto in odcveto, neopažene in nepoznane zdravilne zeli, katerih pa žal večina ljudi ne pozna več. Vrnimo se torej nazaj k domačim zdravilom in starim zdravilnim sredstvom. Navede-

na knjiga navaja vse navadne bolezni in domače zdravilne leke proti njim, katere si lahko na podlagi te knjige vsak sam pripravi. Knjiga bo torej koristila vsaki slovenski hiši in vsakemu posamezniku, radi česar jo toplo priporočamo. Dobi in naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Finžgar, Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. I. knjiga 3 K, vez. 4 K. II. knjiga 3 K 80 vin., vez. 4 K 80 vin.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
srečno novo leto

Razpošiljalnica sukna Foukal, Krnov.

Štefan Mihelak, trgovina z južnim sadjem, Trst ulica Molin Piccolo št. 8, vožči vsem svojim cenjenim odjemalcem

srečno novo leto.

Skrivalnica.

Kje je menih, ki je ravno stopil iz čolna?

Razvoj moderne dame.

KAJ JE PRALNA VESELICA?

To je tisti veseli dan, kadar se snaži perilo s Schichtovim milom, znamka „Jelen“. Perilo postaja očitno čisto. V kratkem času, med prepevanjem in smehom, je izvršeno vse delo. V vsakem kosu Schichtovega mila je skrit palček, ki skrbi za to, da perici ni treba toliko drgati. Perilo ostane vsled tega dolgo časa kot novo in se ne raztrga tako hitro, kakor če se pere z navadnim milom, katerega pralna moč se mora nadomestiti s silnejšim obdelovanjem perila.

Tužnim srcem naznanjamo podpisani slo-
venskemu narodu, da je sinoči ob pol 9. uri v
Leonišču v Ljubljani umrl njegov vzorni sin in
prvoboritelj

monsignore

dr. Ignacij Žitnik

papežev častni kamornik, stolni kanonik, kne-
zo-škofijski konzistorijalni svetnik, drž. in dež.
poslanec, odbornik „Kat. tisk. društva“, „Vza-
jemno-podpornega društva“, častni član mnogih
kranjskih občin itd. itd.

Pogreb velezaslužnega pokojnika bo dne
31. dec. ob 3. uri popol. iz Leonišča v župno
cerkev Sv. Petra in nato na pokopališče k sve-
temu Križu. Slovesna maša zadušnica bo v stol-
nici dne 2. januarja 1914 ob 8. uri.

Pokoj njegovi plemeniti duši!

Slava njegovemu spominu!

Ljubljana, dne 29. decembra 1913.

Odbor „Kat. tisk. društva“.